

ज्या मनुष्यावर फिराद झाली त्यास कैदेची शिक्षा करण्याचा हुकूम केला असेल तर तो हुकूम अमलांत आणण्यासाठीं भारत देऊन त्यास ज्या जिल्ह्यांत चौकशी झाली त्या जिल्ह्याचा तुहंग ज्या कामगाराच्या ताब्यांत असेल त्याकडे ताबडतोब पाठवावा.

ज्या मनुष्यावर फिराद झाली त्यावर कोणता अपराध दाखीत झाला व किती मुदती पर्यंत त्यास कैदेत ठेवले पाहिजे व ती कैद करी घेयावी हा मजकूर भारतांत लिहिता पाहिजे.

सेशन कोर्टाहून कनिष्ठ यरा कोणत्याही कोर्टानें अटल्याची चौकशी केली तेथून कोर्टाहून कोणत्या कोर्टानें असतां शिक्षेचा हुकूम करणारे कोर्टानें आपला हुकूम अमलांत आणण्यासाठीं तसेंच भारत देऊन ज्या मनुष्यावर फिराद झाली त्यास, ज्या जिल्ह्यांत चौकशी झाली त्या जिल्ह्याचा तुहंग स्वाधीन असणारे कामगाराकडे ताबडतोब पाठवावा.

१. दंडाविषयी क. ११ धरील टीप नंबरची पहा. हे कलम ३८३ कलमामुळे वाचून पाहिले असता दंड वसूल करण्याची भारते अमलांत आणण्याकरितां जेलरकडेसच पाठविलीत पाहिजे. परंतु माजिस्तेताकडेच पाठविण्याची यद्दिवाट आहे.

२. क. ३८३ झालील टीप नंबर ४, ६ ची पहा.

३. कलम ९० पहा.

३८५. कलम ३८३ अथवा ३८४ यांच्या आधारेनें केलेले भारत, ज्या काळीस ३८३ अथवा ३८४ मगाराच्या ताब्यांत तुहंग असेल त्या कामगारास यांच्या आधारेनें शिक्षेचा हुकूम अमलांत आणणे. याच्यावर, त्यानें शिक्षेचा हुकूम अमलांत आणविला पाहिजे. आणि तो हुकूम पुरा अमलांत आल्यावर कोणते रीतीनें शिक्षेचा हुकूम अमलांत आणला तें भारताच्या पाठीवर लिहून व त्या माली आपली सही करून ज्या कोर्टानें तें भारत केले त्या कोर्टाकडे तें त्यानें परत पाठविले पाहिजे.

१. सन १८९७ चा कायदा १४ क. ३ रकम २ पहा.

२. शिक्षा अमलांत आल्यावर किंवा कैदी मेल्ला असतां भारतावर झोरा लिहून लागलेच भारत परत करावे. (क. द. को. सरक्युलर नंबर ८ सन १८९३)

३. कलम ३८३ झालील टीप नंबर ९ ची पहा.

३८६. (सदर कलम स. १८६९ चा आकस नंबर ८ घेऊन पहा आहे.)

३८७. सेवान कोर्तांनी केलेल्या चौकशीचे खर्च कोर्त सांगेल तसे तसे हातेच्या चौकशीचे नकसेवान अगर कर्तेदार त्या कोर्ताकडे निमणित कार्मी सेवान कोर्तांनी निमणित कार्मी पाठवणे. कोर्तांनी पाठविले पाहिजेत. त्यांत कोनत्या अघराबाचे चार्ज वाने, ज्या मनुष्यावर किर्यादी द्याव्या त्यांकर कोपते अघराब घाबृत घाळे, व त्यामिषयी केलेले थिळेचे हुकूम अगर दुसरे हुकूम, इतके असले पाहिजे.

बाब २७.

वेड्यांविषयी.

३८८. कोणा मनुष्यावर अघराब वेड्याची किर्याद हाकी असून त्या अघराब किर्याद झाली ते वेड मांजिखेतास चौकशी करण्यास अधिकार आहे असल्य कर कसे करावे.

त्याच्या नजरेस, तो मनुष्य वेडा असल्यामुळे किर्यादीचा जबाब करण्यास असमर्थ आहे, असें असें, तर तो मनुष्य वेडा आहे कीं नाहीं ह्या मोलीबा तपास त्या मांजिखेतानें केला पाहिजे, आणि त्या मिन्मार्तीक सिविल सर्जन, झणजे सिविल जाल्याचा डाक्टर, अगर दुसरा कोणी डाक्टर सरकाराची कामगार असेल, त्याजकडून त्या मनुष्याची परीक्षा करविची पाहिजे, आणि भग सिविल जाल्याचा डाक्टर अगर तो दुसरा डाक्टर झाल पुस्तोस करून त्याचे जबाब घेऊन लिहून ठेविले पाहिजेत; आणि ज्या मनुष्यावर किर्याद हाकी तो वेडा आहे असें मांजिखेताचे मठ असल्यास, त्यानें पुढें त्या अघराबाचा तपास तद्दूर ठेविला पाहिजे.

१. मांजिखेतापुढें पूर्वीचा तपास चालते वेळी किंवा सेवानास पक्या चौकशीभा वेळी आरोपित वेडा असल्यास काम चालवूं नये. कारण अ. १९४ प्रमाणें सर्व साखी पुरावा आरोपिताच्या समक्ष होऊन त्यानें उत्तर द्यावें करावयाचा आहे तेव्हां तो वेडा असल्यास त्याच्या हातून हें होणार नाहीं. (क. हा. को. अ. ३ फौ. प्र. नं. ५)

२. मनुष्य वेडा असल्यामुळे जबाब देण्यास असमर्थ असल्यास तो त्या स्थितीत आहे तोपर्यंत त्याची चौकशी होऊनये, किंवा त्यास गुन्हा झाल मुक्तही करूं नये. (अ. हा. स. को. सरव्यु. नं. ९ सन १८६३)

३८९. सेवान कोर्तापुढें चौकशी होण्याकरितां कोणी मनुष्य पाठविला सेवान कोर्तापुढें चौकशी हो असून, चौकशीच्या वेळेस तो मनुष्य वेडा असल्या पाकविन्या पाठविला मनुष्य वेडा मुळे चार्जाचा जबाब देण्यास असमर्थ आहे, असें असल्य, कर कसे करावे.

कोर्ताच्या नजरेत आले असता, तो वेडा आहे की नाही याची चौकशी करीताने पाहिल्याने केन्ही पाहिजे; आणि तो वेडा आहे अशी कोर्ताची खात्री झाल्यास, त्या मनुष्यावर किर्याद घाली तो मनुष्य वेडा असून चार्जचा जबाब देण्यास असमर्थ आहे असा विशेष ठराव करून कोर्ताने चौकशी तहकूब ठेविची पाहिजे.

१. मुंबई हा. कोर्ताने असा हुकूम केला आहे की, आरोपित वेडा आहे की काय असा संशय असल्यास त्यास प्रश्न घालून पाहू नये. सिव्हिलसर्जन किंवा दुसरा कोणी वैद्यविद्या जाणणारा अंमलदार पायी व आरोपित त्या गांवात राहात असेल तेथील लोकांची साक्ष घेऊन आरोपित हा गुन्हा करण्याच्या पूर्वी वेडा होता की काय जाणवून निश्चय करावा. (मु. नं. १२ खा. १)

२. अशा प्रकारची हकीकत झाल्यास माजिल्लेताने किंवा सेशन जजाने एकदा सरकारास रिपोर्ट करावा. (आम्हा स. को. सरक्यु. नं. ९१ सन १८६१)

३९०. कोणा मनुष्यावर अपराध केण्याची किर्याद घाली असून तो मनुष्य तपास अंगर चौकशी चालू वेडा असल्यामुळे किर्यादीचा, अंगर चार्जचा, व आहे सोप्यात रेकॉर्ड सोडण्याविषयी. यावर देण्यास असमर्थ आहे असा ठराव झाला असेल, त्या अपराधाकडून जामीन घेण्याचा अखत्यार असल्यास, त्या मनुष्याचा सामान्य चांगल्या रीतीने होण्याविषयी, व लुह त्याच्या अंगर दुसऱ्याला त्याकडून मुक्तता न होई देण्याविषयी, व हुकूम होईल तेव्हा हजीर करण्याविषयी, योग्य जामीन मिळाल्यास जामीन घेऊन त्यास सोडण्याचा अखत्यार माजिल्लेतास अंगर सेशन कोर्तास, जसे असेल तसे, आहे. त्या अपराधाकडून जामीन घेण्याचा अखत्यार नसल्यास, किंवा तसा जामीन मिळत नसल्यास, हलाक्याच्या सरकारास रिपोर्ट केला पाहिजे, आणि ते सरकार जी माग समिल त्या मागेत तो मनुष्य रक्षवालीत ठेविला पाहिजे.

३९१. या आक्तांतीन कलम ३८८ अंगर कलम ३८९ ह्याच्या अन्वये तपास अंगर चौकशी किंवा एखाद्या जडण्याचा तपास अंगर चौकशी तहकूब ठेवावू करणे.

घिली असता, तो तपास अंगर तो चौकशी कोणत्याही वेळेस चालविण्याचा, आणि ज्या मनुष्यावर किर्याद घाली तो रक्षवालीत ठेविलेला असल्यास त्यास माजिल्लेतापुढे अंगर सेशन कोर्तापुढे, जसे असेल तसे, आणण्याविषयी, हुकूम करण्याचा, किंवा जामीन घेऊन तो सोडलेला असल्यास तो हजीर होण्याविषयी हुकूम करण्याचा, अखत्यार माजिल्लेतास अंगर सेशन कोर्तास आहे. तो तपास अंगर तो चौकशी संपे सोप्यात

माजिस्त्रेतापुढे अगर सेवान कोर्तापुढे ते जटले चालू आहे वसें समजलें पाहिजे, आणि त्या माजिस्त्रेतानें अगर सेवान कोर्तानें ठेविलेल्या चालू जटल्यांच्या विस्तारांत ते जटले दाखल केलें पाहिजे. त्या मनुष्याची पावणी करावयाकरितां माजिस्त्रेस अगर सेवान कोर्त जो कामगार नेमीळ त्याजपुढे त्या मनुष्याच्या जागिनानें त्यास कोणत्याही वेळेस हजीर केलें पाहिजे; आणि ह्या आक्तांतील कलम ३९५ ह्याच्या अन्वये तुरुंगाचा इन्स्पेक्टर (पावणी करणारा) ह्यानें किंवा वेळ्यांच्या दफ्तराबाहेर विनितर (चवकसरीस) ह्यानीं दिलेल्या सर्तिफिकेटाप्रमाणें त्या कामगारानें दिलेले सर्तिफिकेट समजावें.

१. क. ३९५ रकम २ वरून असा प्रकारचे सर्तिफिकेट पुराव्यास देण्यायोग्य होते. व ग्या वेळ्याची चौकशी चालली असेल त्याची परीक्षा करण्याकरितां जो संभार नेमला असेल त्याचा रिपोर्त पुराव्यास ध्याना. (वि. ४. १९८)

२. एका माजिस्त्रेतानें प्रसिद्ध असलेल्या आरोपितास कैदेत ठेवून त्यावरून सरकारास कळविलें. नंतर त्या माजिस्त्रेताच्या जाग्यावर दुसऱ्या माजिस्त्रेताची नेमणूक घाली अर्थां त्यानें तो कड्या काढून टाकिला. ह्या कलमाप्रमाणें चौकशी केलीच पाहिजे. (क. हा. को. ग्या. ६ ४. ३ ता. ११ जून सन १८६६)

३९२. ज्या मनुष्यावर फिर्याद घाली तो माजिस्त्रेतापुढे अगर सेवान कोर्तापुढे, जसें थरिल तसें, फिरून हजीर घातला. कड्यावर फिर्याद घाली तो माजिस्त्रेतापुढे अगर सेवान कोर्तापुढे फिरून आला असतां अगर माजिस्त्रेतास असतां कसें करावें. मुद्दीवर घेऊन फिर्यादीचा अगर चार्जाचा जबाब देण्यास समर्थ आहे, असें त्या माजिस्त्रेताच्या अगर कोर्ताच्या नजरेस येतल तर त्या माजिस्त्रेतानें त्याच्या अपराधाचा तपास चालविला पाहिजे, अगर त्या कोर्तानें त्याची चौकशी चालविली पाहिजे, जसें असेल तसें. ज्या मनुष्यावर फिर्याद घाली तो अजून वेडा असून फिर्यादीचा अगर चार्जाचा जबाब देण्यास असमर्थ आहे, असें नजरेस आलें असतां माजिस्त्रेतानें अगर सेवान कोर्तानें ह्या आक्तांतील कलम ३८८ अगर ३८९ ह्यांतील नियमांच्या अन्वये फिरून केलें पाहिजे.

३९३. कोणा मनुष्यावर अपराध केल्याचा चार्ज घाला असून ज्या वेळेस त्यावर फिर्याद घाली तीच तो अपराध त्यानें केला असें चार्जांत लिहिलें त्या ह्या कार्यानें त्यानें अपराध केला असें नसेल असा ठराव घाला असतां कसें करावें. कृत्याचें स्वरूप कसें आहे, गैरवाजवी आहे किंवा वाच्यवाचिक आहे, हें समजण्यास तो असमर्थ होता, ह्या कारणावरून

त्याने तो अपराध केला नाही असा ठराव करावयाचा असेल, तेव्हा त्याने ते कृत्य केले की नाही हे त्या ठरावांत स्पष्ट सांगितले पाहिजे.

१. पीमलकोडचे क. ८४ पहा.

२. ह्या कलमाप्रमाणे ठराव लिहिणे तो कायदात लिहिल्याप्रमाणे बरोबर लिहिला पाहिजे. आरोपिताने गुन्हा केल्या असा ठराव करून मग वेडेपणाच्या कारणाने गुन्हा केला नाही असा ठराव करू नये. (क. हा. को. नं. २२ सन १८६४)

३. गुन्हा करते वेळेस आरोपित वेडा होता की काय ह्याबद्दल चौकशी प्रथमतः कराव्या. खटल्याची चौकशी संपल्यावर मग करावी. (आमा. नं. ५३ व्हा. १)

३९४. ज्या मनुष्यावर फिराद झाली त्याने चाखांस सांगितलेले कृत्य वशा कारणावरून अपराध केले असे ठरावात सांगितले असता, ज्या माजिस्त्रेने त्या मनुष्याविषयी झाला झाला तो मनुष्य वेडा होता असा ठराव देणें तो मनुष्य वेडा नसता तर ते चाखांस सांगितलेले कृत्य अपराध असता, असे असतें, तर माजिस्त्रेने

अगर सेशन कोर्तास योग्य वाटेक तशा मार्गेत व तशा रीतीने त्या मनुष्यास रजबार्डीत ठेवण्याविषयी हुकूम करून, त्या ठाळ्याच्या सरकारच्या हुकुमांसाठी त्या ठाळ्याच्या रिपोर्ते केला पाहिजे. वेड्यांच्या इस्पितळांत अगर रजबार्डीच्या हुसत्या कोणत्याही योग्य मार्गेत त्या मनुष्यास रजबार्डीत ठेवण्याविषयी हुकूम करण्याचा अजत्यार त्या ठाळ्याच्या सरकारास आहे.

१. एका सेशन जजाने आरोपिताची चौकशी करून त्याने ज्या वेळेस गुन्हा केला त्या वेळेस तो अस्मिष्ट होता अशा कारणाने त्यास सोडून दिले. ह्या कामी क. हा. को. ताने हे काम गैरशिस्त झाले असे ठरवून रर केले आणि जज्यास क. ३८९/३९० प्रमाणे काम चालविण्यास हुकूम केला. (ता. ९ सप्टेंबर सन १८६५)

३९५. पोटकलम १. कलम ३९० अगर ३९४ ह्यांतील विद्यमा अन्वयेने वेड्या केडाकडे जावे. कोणी मनुष्य कोडून ठेविला असता तो तुरंगांत

कोंडला असला तर तो तुरंग त्या कामगाराने ताब्यांत असेल त्या कामगारास किंवा तो मनुष्य वेड्यांच्या इस्पितळांत कोंडला असला तर वेड्यांच्या इस्पितळांच्या विजिटरांस अगर त्यांपैकी कोणा तरी दोन विजिटरांस त्या मनुष्याच्या मनाची स्थिति कशी आहे हे पाहण्याकरिता त्या मनुष्याकडे जाण्याचा अधिकार आहे. आणि तीन तीन महिन्यांत एक वेळ तरी तुरंग त्याच्या मागे सांगितलेल्या त्या कामगाराने अगर विजिटरांपैकी दोन विजिटरांनी त्या मनुष्याकडे येले पाहिजे. आणि त्या मनुष्याच्या मनाच्या स्थिति

कैदी देण्याविषयी, आणि शिष्टेच्या हुकुमांत सांगितलेल्या मुदतीपैकी जी मुदत पाहिजे असेल ती संपेपर्यंत, किंवा शुद्ध त्या कैदीला अगर दुसऱ्याला नुकसान न होवें याकरिता त्यास अटकखून ठेवून त्याचा संभाल केला पाहिजे व त्यास उपचार केला पाहिजे, असे सतिफिकेत कोणा सरकारी दाखलाने दिले असल्यास, तो मनुष्य कायदाप्रमाणें सोडिला जाई तोंपर्यंत, तेथें देण्याविषयी, व इलाख्याचें सरकार सांगिल तसा उपचार करण्याविषयी, हुकूम करण्याचा अखत्यार इलाख्याच्या सरकारास आहे. तो मनुष्य शुद्धीवर आला असें इलाख्याच्या सरकारच्या नजरेस भाजें, झपटो, त्या मनुष्याच्या कैदेची काहीं मुदत उरली असल्यास, ज्या कैदेतून तो काढिला त्या कैदेत फिरून पाठविण्याविषयी, अगर, कैदेची मुदत संपली असल्यास, त्यास सोडून देण्याविषयी, ज्या मनुष्याच्या रखबालींत तो आहे त्याला इलाख्याच्या सरकाराने हुकूम केला पाहिजे. वेढ्यांच्या इस्पितळांविषयी सन १८५८ चा आक्त ३१ चा हांतील कलम ९ हांतील नियम शिष्टेच्या हुकुमांत सांगितलेली कैद संपल्यावर ह्या कलमाच्या आधाराने वेढ्यांच्या इस्पितळांत जे मनुष्य तसेच कोडून राहिले असतील त्यास लागू आहेत. वेढ्यांच्या इस्पितळांत नित्ये दिवस मनुष्य कोडला जाईल तितके दिवस शिष्टेच्या हुकुमांत जी कैदेची मुदत सांगितली असेल तिचे मरले असे समजावें.

१. सन १८५८ चा आक्त ३६ क. ९ पहा.

३९७. ह्या आक्तांतील कलम ३९४ हांतील नियमांच्या आधाराने कोणी नातलग किंवा मित्र ह्याने संभा मनुष्य रखबालींत ठेविला असून, त्याला आपण संभा लावण्याकरिता त्याच्या विमलेश्वर वे मालावयाकरिता आपल्या रखबालींत तो सोडिला जावा, असे त्याचा कोणी नातलग अगर मित्र इच्छित असेल तेव्हां, त्या नातलगाने अगर मित्राने अर्ज केन्यावर, आणि त्या मनुष्याचा खाज्जमा रीतीने संभाल होण्याविषयी, आणि शुद्ध त्याला अगर दुसऱ्या मनुष्याला त्याकडून नुकसान न होवें देण्याविषयी, सरकारची जातरी होईल असा दामीन त्याने दिल्यावर, त्या नातलगाने अगर त्या मित्राच्या ताब्यांत तो मनुष्य देण्याविषयी हुकूम करण्याचा अखत्यार इलाख्याच्या सरकारास आहे. याप्रमाणें तसा कोणी मनुष्य नातलगाने अगर मित्राच्या ताब्यांत लावयाचा असेल तेव्हां त्या मनुष्यास पहाण्याकरिता जो कामगार नेमण्याविषयी इलाख्याच्या सरकारास मळूर दिसेल त्या कामगाराच्या दृष्टीस, सरकार हुकूम करील त्या वेळेस, तो मनुष्य पडेल असा ठराव कळव घेतला पाहिजे. ह्या कलमांमधील

निवर्तण्याचा आधारातून ते मनुष्य एकावर्गात ठेविले असतील त्याला कलम ३१५ हातील नियम लागू आहेत. आणि त्या कलमाच्या आधारातून नेमिलेल्या वाहणी करणाऱ्या कामगाराने दिलेले सतिफिकेट तुहंगाचा इन्स्पेक्टर अगार वेड्याच्या इस्थित्याचे विमिश्र ह्यांनी त्या कलमाच्या आधारातून दिलेल्या सतिफिकेटाप्रमाणे मोकळे पाहिजे.

क. ३१४ प्रमाणे त्या आरोपितास अटकित ठेविला असेल त्याला मात्र हे कलम लागू आहे.

बाब २८.

हजर कोर्तानी ज्याला विचारातून ह्या संबधाने सदर कोर्त.

३१८. भरावाची शिक्षा सेवान कोर्ताने सांगितली असून ती शिक्षा मंजूर शिक्षेचा हुकूम घडून कराय. करावयाकरिता ते जटले त्या कोर्ताने सदर कोर्ता-वाकारता पाठविलेल्या खटल्याची सुनावणी कोणास प्रचारण्या को. कडे पाठविले असता, सदर कोर्तापैकी दोन भयर जात घ्यावी. अधिक जज्ज ज्योत आहेत अशा कोर्तात त्या खटल्याची सुनावणी घाली पाहिजे.---

१. सन १८६९ चा आक्त १५ कलम २ पहा.

२. सिधचे सदर कोर्ताविषयी सन १८६९ चा मुंर्य आक्त १२ पहा. व क. ३१४ व कलम ५१ पहा.

३१९. मागण्या कलमात निविष्ट्याप्रमाणे एकादें जटले सदर कोर्ताकडे शिक्षेचा हुकूम घडून करणे आले असता, शिक्षा मंजूर करण्याचा भयर काय भयर रह करणे भेरीविषयी सदर कोर्ताचा अधिकार. साप्रमाणे असेल अशी दुसरी कोणतीही शिक्षा सांप्रण्याचा भयत्पार त्या सदर कोर्तास आहे; किंवा भयराधाविषयी घाळेला उराव रह करून त्यास चार्गावर भयर हुकूम केलेल्या चार्गावर नवी चौक-तो करण्याविषयी हुकूम देण्याचा भयत्पार त्या कोर्ताला आहे. आसेसरांच्या मदतीने त्या खटल्याची चौकणी सेवान कोर्ताने केली असल्यास, ज्या मनुष्या-वर फिराद घाली त्याने भयराध केला नाही, असा उराव करून त्यास सोडून देण्याविषयी हुकूम करण्याचाही भयत्पार सदर कोर्तास आहे.

१. सेवान जज्जाने एका खटल्यातील एका कैदीला असेसरच्या मदतीने काहीही शिक्षा ठरवून मंजुरीकरिता खटला असा सदर कोर्ताकडे पाठविला. त्या कोर्ताने त्या

कैदीस सोदून देण्याचा ठराव केला, व नार्कीच्या कैदीबद्दल अरी जज्जाने लिहिले नव्हते तरी नव २९ प्रमाणे जो अधिकार कोर्ताला आहे त्याप्रमाणे खटला तपासून त्यांची सोदून देण्याचा ठराव केला. (आमा. नं. १६९ व्हा. ३)

१. क. हा. कोर्ताने खुनाच्या चार खटल्यांत कैदींचे अपील नसतां सेशन जज्जाला ठराव फिरवून फांसीच्या शिक्षेबद्दल दुसरी शिक्षा देण्याचा ठराव केला. दिजून्यानच्या खटल्यांत सेशन कोर्ताने आरोपितपर दरबदा व खून केल्याचा ठराव करून फांसीची शिक्षा दिली होती ती हायकोर्ताने हा गुन्हा पीनलकोडचे क. ४१९ प्रमाणे आहे असे ठरवून वहाबचे सक्तमजुरीची शिक्षा ठरविली. (क. हा. को. ता. १ फेब्रुवारी सन १८९४) गुदचरणपाळी, सालिमशेल आणि नोकळ नेशिना ह्यांच्या खटल्यांत खुनाची शाबिती ठरवून त्यांस निरनिराळ्या सक्तमजुरीच्या ठेपा दिव्या. (क. हा. को. व्हा. १६. १७) व (क. हा. को. व्हा. १६. २३) व (क. हा. को. व्हा. ७६. २७)

२. आलीकडे एका खटल्यांत हा. कोर्ताने निरनिराळी बहिषाट केली. सेशन जज्जाने खुनाचा चार्ज शाबित करून हा. कोर्ताच्या मंजुरीकरितां खटला पाठविला. हा. कोर्ताने खुनाबद्दल पुरावा नार्ही सक्षम तो चार्ज रद्द करून आरोपिताने दुखापत केल्याचा गुन्हा दिसतो सनब तो चार्ज करून पुनः खटला चालविण्याविषयी हुकूम केला. (क. हा. को. व्हा. ५६. ४९)

४००. जें खटलें सदर कोर्ताकडे तसें आलें त्याची चकती असेसरॉसच्या आग्रही तपास बेगि करणाऱ्या मद्दीनें सेशन कोर्ताने केली असे त्यास, ज्या मनुष्याविषयी हुकूम करण्याचा अखत्यार सदर कोर्तास आहे. जर किर्याद ह्यांनी त्याच्या अपराधीपणाकडे सम्यक निरपराधीपणाकडे जिच्या संबंध आहे अशा एकाद्या मुद्याच्या गोष्टीविषयी आग्रही तपास केला पाहिजे, अगर आग्रही साक्षीपुरावा घेतला पाहिजे, असें सदर कोर्तास वाटतें, तर तो तपास करण्याविषयी अगर तो साक्षीपुरावा घेण्याविषयी हुकूम करण्याचा अखत्यार सदर कोर्तास आहे. त्या तपासाचा जो काय परिणाम झाला त्याचा आणि नव्या घेतलेल्या साक्षीपुराव्याचा रिपोर्ट सदर कोर्तास केला पाहिजे, आणि त्याबद्दल त्या मनुष्याने अपराध केला नाहीं, असा ठराव सदर कोर्ताने केला पाहिजे, अगर त्या कोर्तास ही शिक्षा योग्य वाटेल ही शिक्षा सांगितली पाहिजे.

१. क. २१० पहा.

२. जे असेसर कज्या चालते तेथेच प्रथम नसले असतील त्याच असेसरॉसमोर त्या कज्यात काहीं मागून अधिक पुरावा घेणे आज्ञाव घेतला पाहिजे. (मु. हा. को. ता. २६ एप्रिल सन १८९४) वेवढी ह्याच्या कज्यांत.

४०१. सदर कोर्ताकडे तशा धाळेच्या इतरकड वटव्यांत शिक्षेच्या मंजुर झालेली शिक्षा अगर न-रीचा हुकूम अगर नव्या शिक्षेचा हुकूम अगर दुसरा ही शिक्षा दिव्या हुकुमावर दोन जजनीच्या सहाय्या पाहिजेत. कोर्ती हुकूम सदर कोर्त करील, त्यावर सदर कोर्तापैकीं निदाम दोन तरी जजनांनी सहाय्येच्या पाहिजेत.

१. सन १८५२ चा आक्ट १५ क. १ पहा.

२. हुकूम पाठविण्याच्या बाबतीत क. ३८३ पहा.

बाब २९.

तपासणी करणारे कोर्त ह्या संबंधानें सदर कोर्त.

४०२. सदर कोर्तास लिहून विचारण्याबाबून शिक्षा दिलेल्या कैदीचा तत्का सपासतांना ज्याची चौकशी सेवान कोर्तापुढें घाली अशा कोणत्याही वटव्यांत सांगितलेली शिक्षा तक्रार्यांत लिहिलेला अपराध ज्यावर शाबूत झाला त्याला कायद्याप्रमाणें सांगवत नाही असें सदर कोर्ताच्या नजरेस आलें, तर तो शिक्षा सदर कोर्तानें खर केली पाहिजे, आणि त्या अपराधाबद्दल कायद्याप्रमाणें जी शिक्षा सांगितलेली सेवान कोर्तास कळविली पाहिजे; आणि त्यावरून सेवान कोर्तानें कायद्याप्रमाणें नवी शिक्षा सांगितली पाहिजे, आणि त्या अन्वये दप्तर दुसस्त केलें पाहिजे.

४०३. सदर कोर्तास विचारण्याबाबून शिक्षा दिलेल्या कैदेचा तत्का अगर चौकशीची तपासणी. काळेंदर तपासतांना सेवान कोर्तापुढें ज्याची चौकशी घाली अशा कोणत्याही वटव्यांत सेवान कोर्तानें जो फैसला केला त्यांत कायद्यासंबंधी चूक आहे, किंवा कायद्यासंबंधी अमुक गोष्टीचा विचार सदर कोर्तानें केला पाहिजे, असें सदर कोर्ताच्या नजरेस आलें, तर त्या वटव्याचे कागद अगर त्यापैकीं जे कागद जडूर घाटतील ते, आणि झूरी करून त्या वटव्याची चौकशी केली असल्यास झूरीला जजनांनं केलेल्या व्याख्यानाचा रिपोर्टही, आणि विण्याचा अखत्यार सदर कोर्तास आहे. आणि साक्षीदारांच्या जवान्या जजनांनं केलेलें व्याख्यान, आणि अपराधाविषयीं झालेला उराव, ह्याची तपासणी केल्यावर, त्या वटव्यातील कायद्यासंबंधी कोणत्याही गोष्टीचा निश्चय करण्याचा, आणि त्यावरून योग्य जो हुकूम योग्य घाटेन जो करण्याचा अखत्यार सदर कोर्तास आहे.

१. माजिस्तेताने दिलेली शिक्षा आरोपितावर नी गोष्ट शाकीव चाली त्यांत गुन्हा होत नाही असे ठरवून अपिलीत सेशन मज्जने रर केली. कलकत्ता हायकोर्टाचे ठराव केला फी, मज्जाने चूक केली. आरोपिताने काम केले त्यावरून पीनल कोडा प्रमाणे गुन्हा होतो सबब आरोपितास पुनः धरून अपिलाचा विचार करावा. माजिस्तेताने केलेला ठराव अपिलीत कायम राहिल्यास कायद्यासंबंधी प्रश्नाचा विचार पुनः कोर्तात मग केला जाईल. तेव्हा आरोपितास आपले तर्कने कोर्ताला ओ मज्जून माहीर करावयाचा असेल तो जाहीर करता येईल. (यु. रि. व्हा. ३ ट. २) सेशन मज्जाने पुरावा बरोबर नाही असे म्हणून आरोपितास सोडून दिले, त्यामुळे तो खटला हायकोर्टातुडे आला नाही. (ता. १७ फेब्रुवारी सन १८९५.)

२. जुडिशियल कमिशनर पंजाब ह्यांनी एका कामांत एका माजिस्तेताने केलेला हुकूम मानला नाही. कारण त्या कामी कायद्यासंबंधी चूक झालेली नव्हती. अमुक गोष्ट घडली किंवा नव्हती ह्याविषयी चाली होती. (नं. ११४४ ता. १७ जून सन १८९२)

४०४. सेशन कोर्ताने अगर माजिस्तेताने सदर कोर्तास रिपोर्ट केला असून त्यावरून करण्याविषयी सदर कोर्ता, किंवा त्या कोर्ताला योग्य घाटेले तेव्हा, आपण कोर्ताचा साधारण अधिकार. ज्या ताब्यांतील कोणत्याही कोर्तात अमुक फौजदारी खटल्याच्या झालेल्या चौकशीत, किंवा फौजदारी खटल्याची चौकशी नव्हे अशा फौजदारी कोर्तांतल्या न्यायसंबंधी दुसऱ्या कामाप्रमाणे, झालेल्या ठरावांस कायद्यासंबंधी चूक आहे, किंवा कायद्यासंबंधी अमुक गोष्टीचा विचार सदर कोर्ताने केला पाहिजे, असे सदर कोर्ताच्या नजरेस आले, तर त्या फौजदारी खटल्याचे कागद अगर त्या दुसऱ्या कामाचे कागद आणविण्याचा अधिकार सदर कोर्तास आहे; आणि त्या खटल्यांतील कायद्यासंबंधी कोणत्याही गोष्टीचा निश्चय करण्याचा, आणि त्यावरून जो हुकूम योग्य घाटेले तो करण्याचा, अधिकार सदर कोर्तास आहे.

१. पक्षकारांचे अर्जीवरून हायकोर्टाला क्र. ४०४ प्रमाणे हात घालावयाचा अधिकार नाही. परंतु खालच्या कोर्ताने केलेला हुकूम गैर कायदा आहे किंवा प्रोसिडिंग बरोबर रीतीने केले नाही असे मानण्यास चांगले कारण दाखविल्याशिवाय कोर्त खालच्या कोर्ताचे प्रोसिडिंग मागवणार नाही. (म. हा. नं. १३८ व्हा. १.)

२. माजिस्तेताने एकास शिक्षा दिली त्या कामी झालेले पुराव्यावरून असे दिसून आले की, त्याची चौकशी सेशन कोर्तानेच केली पाहिजे असा गुन्हा आरोपिताने केला आहे. सबब आग्रस सदर कोर्ताने माजिस्तेताने दिलेली शिक्षा रर कडून आरोपितास कथित करण्याचा हुकूम दिला. (आग्रस नं. ३७४ व्हा. २.)

३. एका खटप्यातील काही कैदींनी अपील केले. तेन्दा तपासणीत गुन्हा शा-
बिद होण्यापुरता पुरावा नव्हती असे ठरल्यावरून अपील करणारांचे सोडून दिले व
ज्यांनी अपील केले नव्हते त्यांवरही तेवढा पुरावा होता सगळे त्यांही तपासणी कर-
णारे कोर्ट ह्या नात्याने सोडून दिले. (आय. स. को. नं. १६९ न्या. ३.)

४. पी. को. क. १९५ प्रमाणे जमनाचे चोरीची व क. १२४ प्रमाणे बुईंग
खोडण्याची ज्या मनुष्यावर शाबिदी झाली होती त्यांचे अपील हायकोर्टाने नामंजूर केले.
परंतु बुईंग खोडण्याचे गुन्हावरून सेशन जजाने आरोपितांचे निराळी शिक्षा दिली
नव्हती असे कोर्ताचे मजरेस आल्यावरून हायकोर्टाने क. ४०४ प्रमाणे ती शिक्षा दुस-
स्त करून दोन वर्षांची ग्यास्त शिक्षा दिली. (मु. रि. न्या. ८४. ८५.)

५. ह्या कायद्याचे क. ४०४ ४०५ ही मरिटस आय. वि. पी. स. ह्यांच्या पुढे ने-
ह्यांचे तपास होतात त्यांचे लागू पडत नाही. (मु. रि. न्या. ३४. ६४.)

६. ज्या मनुष्यावर बरोबर रीतीने गुन्हा शाबिद झाला आहे त्या मनुष्यावर त्या गु-
न्हाची शाबिदी संगन मताने झाली आहे असे पुढे दिसून आले असताही क. ४०४
४०५ ह्यांवरून त्यास खोडण्याचा अधिकार हायकोर्टास येत नाही. अशा काही सर-
काराचे लिहिले पाहिजे (मु. रि. न्या. ६४. ४२)

७. फौजदारी कण्याचे घडलेल्या गोष्टीचे घोरणावरून झालेल्या गुन्हावरून माजिस्ते-
ताने केलेले गुन्हाची शाबिदी त्याच घडलेल्या गोष्टीवरून भारी स्वरूपाचे गुन्हाची
शाबिदी होईल असे मरी वाटेक तरा माजिस्तेताचा ठराव नव्हता रद्द होऊ नये. (मु.
हा. ता. २१ मार्च सन १८६४ कालीदास लालदास ह्यांचे कण्यांत.)

८. एका सेशन जजाने पुष्कळ निरमिराळे स्वतंत्र चार्जीची शाबिदी झाली असता
सर्व मिळून एकच शिक्षा दिली होती ती गैर कायदा ठरवून हायकोर्टाने रद्द केली
आणि निरनिराळी शिक्षा देण्याविषयी हुकूम केल्या. (मु. हा. को. ता. १३ मार्च
१८६६ विषा कोम आजू ह्यांचे कण्यांत)

९. सबाईनेट माजिस्तेताचे प्रोसिडिंग गैर कायदा वाटेक तर ते फक्त डिस्ट्रिक्ट
माजिस्तेताने मात्र हायकोर्टाकडे रद्द होण्याकरिता पाठवावे. (मु. हा. को. पम. नं.
१६९४ ता. २३ डिसेंबर सन १८६२)

१०. कलम १८० प्रमाणे माजिस्तेताने काही साक्षी घेऊन फिर्मा रद्द केली. फिर्मा-
ने सर्व साक्षी दिलेले घेतले नाहीत. हायकोर्टाने असा ठराव केला की, फिर्मादीचे
सर्व साक्षी घेतल्याखेरीज माजिस्तेताने फिर्मा रद्द केली हे बरोबर नाही सगळ्या पुनः फि-
र्मादीचे सर्व साक्षी घेऊन तपास करावा. (मु. हा. को. माई एप्रिल सन १८६९
आरोपी श्रीधर विठ्ठल मामलेदार यांचे कण्यांत.)

११. माजिल्लेजाने कोणापासून चांगल्या वर्तणुकीचा जाहीर मागितल्याचा ठराव घेऊन जज्माने कायम केला असेल त्यावर हायकोर्तास अपील चालत नाही. परंतु ४०४ प्रमाणे तपास पाहण्यास हायकोर्तास अधिकार आहे. (क. हा. न्हा. ६ पृ. १ ता. २ जुलै सन १८९९)

१२. जुरीस व्याख्यान देण्यात जज्माने जरी कायद्याच्या चुका केल्या आणि खटला जुरीने नावावीद ठरविला असेल तर ते काम रद्द करून पुनः तपासण्याचा हुकूम देण्यास तपासणी करणारे कोर्ट या माध्यमे हायकोर्ट यास अधिकार नाही. मात्र अपेक्षारिचे सहाय्याने जेव्हा कच्चा चालत असेल तेव्हा गैर कायदा सेशन जज्माने ठराव केला असेल तर कच्चाचा पुनः तपास करण्याविषयी हायकोर्ट हुकूम देऊ शकेल. (क. हा. को. न्हा. १० को. ठ. पृ. १४ व न्हा. ५ पृ. ४८)

४०५. ज्या कोणत्याही खटल्याची चौकशी सेशन कोर्टाने केली तीत सेशन कोर्टातील कायदा आणि सांगितलेली शिक्षा भंगर केलेला हुकूम कायदेरीर असेल तपासण्याचा अधिकार सदर कोर्टास आहे. जर योग्य आहे की नाही, व त्या कोर्टातले कायदे बरोबर चालले की नाही, हे पहावयाकरिता त्या खटल्याचे कायदा आणि तपासण्याचा अधिकार सदर कोर्टास आहे. सांगितलेली शिक्षा असावी ती हून मोठी आहे, असे सदर कोर्टाच्या नजरेस आले, तर कायदाप्रमाणे बरोबर असेल अशी एखादी कमी शिक्षा सांगण्याचा धक्क्यावर सदर कोर्टास आहे. सांगितलेली शिक्षा भंगर दिलेला हुकूम कायदाविरुद्ध आहे, असे सदर कोर्टाने मत असले, तर ती शिक्षा भंगर तो हुकूम रद्द करून त्या कोर्टास योग्य वाटेक तसा फैसला त्या कोर्टाने केला पाहिजे, भंगर तरा शिक्षा सांगितली पाहिजे, भंगर तसा हुकूम ठिका पाहिजे; किंवा, खटला वाटल्यास, नवी चौकशी करण्याविषयी हुकूम करण्याचा अखत्यार सदर कोर्टास आहे.

१. हायकोर्तास सेशन जज्माने आपले सर्व चाललेले कार्यांत दिलेली शिक्षा किंवा अपिलंत कायम ठेविलेली किंवा कसल्यास्त ठेविलेली शिक्षा योग्य कारण वाटेल तेव्हा कमी किंवा अजो रद्द करण्याचा अधिकार आहे. (क. हा. को. न्हा. ६ पृ. ७ ता. २० जून सन १८९९)

२. यु. रि. न्हा. ६ पृ. ७ यांत विसनवरसाहा याचे खटल्यांत कलकत्ता हायकोर्टात पांच जज नसून मसा ठराव झाला आहे की, या कलमांत " सेशन कोर्ट " असा शब्द लिहिले आहेत त्यात अव्वल फौजदारी कोर्ट व अपील फौजदारी कोर्ट या दोघांचा समावेश होतो.

३. आरोपितावर नार खटल्यांत सदोष मनुष्यवाचा गुन्हा शाबित केला होता. त्यास त्यांनी अपिल केला. त्या अपिलाचे कार्य कलकत्ता हायकोर्टाचे डिस्ट्रिक्ट कोर्टाने आरोपितावर खुनाचा चार्ज शाबित होण्यासारखा घडलेल्या गोष्टी आहेत सबब नवीन चौकशी करावी असा हुकूम केला. (क. हा. को. व्हा. ५ ट. ९) परंतु तोराबशम याचे खटल्यांत कलकत्ता हायकोर्टाने असा ठराव केला आहे की, सेशन जजाने आपेसरांच्या सहाय्याने आरोपितावर सदोष मनुष्यवाचा गुन्हा शाबित केला सबब आरोपितास त्याने खुनाच्या तोंहमतीतून मुक्त केले असे समजले पाहिजे. व हात मारी चूक झाली असेल तरी ती चूक दुसरेत करण्याचा अधिकार हायकोर्टास नाही.

४. नु. रि. व्हा. ७ ट. १०३ काळमळ याचे खटल्यांत कलकत्ता हायकोर्टाने गु. म्याची शाबिती रर करून नवीन चौकशी करण्याचा हुकूम दिला. कारण सेशन जजाने आरोपिताचे पूर्वीचे वॉरंट चालीविषयी पुरावा दाखल केलेला होता. परंतु (नु. रि. व्हा. ८ ट. ११ फुलचंद याचे कण्यांत) आरोपिताचे गैर चालीचा पुरावा घेतला असून ही कोर्टाने त्यात हात घातला नाही. कारण आरोपिताचा गुन्हा शाबित होण्यास दुसरा पुष्कळ पुरावा दाखल होता. हा खटला सेशन जजाने आपेसरांच्या सहाय्याने फैसल केला होता. परंतु जर हा खटला जुरीच्या सहाय्याने फैसल झाला असता तर आधी नवीन चौकशी करण्याविषयी हुकूम दिला असता.

५. क. ४०४ हायरील टीप नं. १/३ ची पहा.

६. हा कलमावरून भारता खटल्याचे कागदपत्र आणवून तपासणी करावी असा हायकोर्टास अर्ज देण्याचा आरोपितास अधिकार आहे. (रा. आ. ट. २७१)

४०६. या विषया अन्वयेने कोणत्याही खटल्याची तपासणी हेकोर्टाने एखाद्या खटल्याची तपासणी कोली असता ज्या कोर्टात अपराध शाबित झाला किंवा ज्याने हुकूम केला त्या कोर्टाला आपण केलेला फैसला असा कोर्टाने अपराध शाबित झाला त्या कोर्टाला कळविला पाहिजे.

परंतु.

जिन्हाचे माजिस्ट्रेटोरीज इतर माजिस्ट्रेटाने गुन्हाचे शाबितीचा ठराव अगर हुकूम केला असेल तर जिन्हाचे माजिस्ट्रेटास कळविला पाहिजे.

ज्या कोर्टास किंवा माजिस्ट्रेटास हेकोर्ट आपला हुकूम कळवील त्या कोर्टाने किंवा माजिस्ट्रेटाने हेकोर्टाचे फैसल्यास अनुसरून हुकूम करावे आणि जरूर असेल तर आपण जिहून ठेवलेला ठरावही त्या हुकुमाप्रमाणे फिरवावा.

परंतु या बाबेच्या आचाराने हीकोर्ताने तपासलेल्या कोणत्याही खटल्यांत
गंत. जुरीने केलेला कोणताही ठराव म्ह करण्याचा
अगर वा बाबेत ज्या गोष्टी विषयी अधिकार दिला आहे त्या गोष्टी बेरीज
कडून काढण्या कोर्ताने सांगितलेली शिक्षा अगर दिलेला हुकूम फिरविण्या
चा अगर म्ह करण्याचा अधिकार हीकोर्तास नाही.

बाब ३०.

अपिलें.

४०७. अपराध केला नाही, असा ठराव कोणत्याही फौजदारी कोर्तास
अपराध केला नाही, असा ४. झाला असता, त्यावर अपील नाही.
राज्य शासक त्यावर अपील नाही.

१. कलकत्ता हायकोर्ताने सर्व जजनांच्या समतीने असा ठराव केला आहे की
आ कलमावरून तपासणी करणारे कोर्ट आ नात्याने कोणत्याही खटल्यांत हात घाल-
ण्यास हरकत नाही. (ए. रि. व्हा. ५ ए. ४५.)

४०८. सेवान कोर्ताने केलेल्या चौकशीत कोणा मनुष्यावर अपराध शाबूत
होतो कडून अगर आसेसरा- झाला असता, त्याला सधर कोर्ताकडे अपील कर-
ण्या मदतीने आलेल्या चौकशीत अपील करण्याचा अधिकार केवळ. न्यायाचा असल्यावर आहे. आसेसराच्या मदतीने
चौकशी होऊन अपराध शाबूत झाला असल्यास, अमुक गोष्ट घडली की
नाहीं याविषयी व कायद्यासंबंधी एखाद्या गोष्टी विषयी अपील करण्याचा
असल्यावर आहे. जुरी कडून चौकशी होऊन अपराध शाबूत झाला अस-
ल्यास, कायद्याच्या गोष्टी विषयी यावर अपील करण्याचा असल्यावर आहे.

१. फुलपावर माजिस्त्रेतांनो केदीने दिलेले साक्षीदार न घेता कज्याचा तपास केला
असून शिक्षा दिली आणि त्यानवर सेवान जज्जाकडे अपील झाले असता सेवान ज-
ज्जाने केदीचे साक्षी घेऊन पाठविणे विषयी माजिस्त्रेतास हुकूम केल्यानंतर ते साक्षी
होऊन आल्यावर माजिस्त्रेतांनो पूर्वी केलेला ठराव कायम ठेविल्यास त्यानवर हायकोर्तास
रेग्युलर अपील चालेल. कारण अशा प्रसंगी सेवान जज्जाचा ठराव अव्वल ठरावाम-
आणेंच समजला पाहिजे. (क. हा. व्हा. २ ए. १३.)

२. एका माजिस्त्रेतांनो पूर्वीच माजिस्त्रेटा समक्ष साक्षी पुरावा झाला होता त्यानवरून
शिक्षा दिली. सेवान कोर्ताकडे अपील झाले त्यांत आरोपिता समक्ष सर्व पुरावा पुनः
पुनः असे ठरवून माजिस्त्रेटाकडे कज्या परत पाठविला. माजिस्त्रेतांनो सर्व पुरावा

जेजून आपला अभिप्राय काही एक न देता सेशन कोर्टाकडे कच्चा पाठविला. सेशन कोर्टाने मागिलेलेताने पूर्वी केलेला ठराव कायम केला. त्यानवर कळकता हायकोर्टाकडे अपील अर्ज धावा. हायकोर्टाने ठराव केला की, गैर कायदा पुराव्यावरून जो केसल सेशन कोर्टाने केला त्यानवर गुण दोषावरून अपील चालण्यास नाही. ते सिद्धिंगत करण्याकरिता कागद आजविषयाचा ठराव केला. (क. हा. न्हा. ८ पृ. ५९.)

३. ज्या मागिलेलेताने पुनः चौकशीस कच्चा पाठविला होता त्याने नवीन घेतलेले पुराव्यावरून पुनः शिक्षा दिली असेली आणि ती शिक्षा सेशन कोर्टाने कायम ठेविली असेली तर काही एक गैर कायदा न होतो.

४. पीनलकोड अमलात येण्याचे पूर्वीचे मुद्द्यावरून नूरीचे सहाय्याने जरी केसल झाला असेल तरी पुराव्याचे आवडीतरी हायकोर्टाकडे अपील चालेल. (क. हा. न्हा. १ पृ. १ ता. ९ जून सन १८९६.)

५. क. ४१५/४१७/४१९/४२२ पहा.

६. राणी साहेब विरद इलाईनस (नु. रि. न्हा. ५ पृ. ८०) पहा.

७. फौजदारी ठरावावर अपील होते की नाही, हा विचार करण्याचे काम ज्या कोर्टाने शिक्षा दिली किंवा कायम केले त्या कोर्टाचे नाही. (रा. आ. पृ. २७२.)

८. ज्या कैदीस फाळे पाण्याची शिक्षा दिली त्यास अपिलाची मुदत होई पर्यंत म्हणजे शिक्षा दिल्यापासून ६० दिवस पर्यंत ती शिक्षा अमलात आणण्यासाठी इत्यादी शर्थाच्या ठिकाणी पाठवू नये. आणि जर लिहिण्या मुदतीत अपील झाल्यावर त्या अपिलाचा निकाल समजे पर्यंत पाठवू नये. (रा. आ. पृ. २७२.)

९. सन १८६४ चा भाक्त ६ वरून त्यातील शिक्षेवर अपील करण्याचे हक्कस बाध येत नाही. अपील करण्याचा हक्क ४०८ कलमावरून आहे.

४०९. मित्राचे मागिलेलेताने अगर मागिलेलेतानाचा अधिकार चालवि. मागिलेलेतानाच्या ठरावावर अपिलें. नात्या दुसऱ्या कामगाराने केलेल्या चौकशीत कोणा मनुष्यावर अपराध साबित झाला असता किंवा चांगल्या वर्तणुकी विषयी जातमुचलका व आमीन देण्याविषयी कलम २१५ अगर कलम २१६ चा अन्वये त्यास त्या मागिलेलेताने अगर त्या दुसऱ्या कामगाराने हुकूम केला असता मित्राचे सेशन कोर्टाकडे अपील करण्याचा अधिकार त्या मनुष्यास आहे.

१. क. ४०८ बरील टीप पहा. क. ४१२ हात लिहिलेले अधिकार्यांनी सर्व्ही टिपेंत लिहिण्याप्रमाणे काम करिले असल्यास त्याचे ठरावावर ही सेशन कोर्टात अपील चालेल.

१. क. ३०१ ह्यावरील टीप पहा. व क. ४०४ ह्यावरील टीप पहा.

२. क. २८० प्रमाणे जामीन मुचलका घेण्याविषयी माजिस्तेताने ठराव केला असेल त्यावर अपील चालत नाही. (मु. हा. को. व्हा. १ पृ. १) (आप्ता. स. को. स. ७ नवंबर १८६३)

३. क. २८० प्रमाणे ठराव करण्यास कायदाविद्वद्द कोही प्रकार घडला असेल तर हायकोर्टाकडे क. ४१४ प्रमाणे सेशन कोर्टाने कच्चा पाठवावा. (किता)

४. सनादिनेत माजिस्तेताने दिलेली शिक्षा अपील कोर्टांमि १६ केली आणि ५० रुपये दंडाचा जातमुचलका अमुक घरात त्याने एक वर्षभर परत जाऊ नये असा घेताला. तसे करण्याचा अधिकार अपील कोर्टास नाही. (किता)

५. दंडानवळ दिलेली शिक्षा व मूळ दिलेली शिक्षा मिळून एक महिन्यापेक्षा जास्त होत नसेल तर त्यावर अपील चालणार नाही. (मु. हा. को. व्हा. १ की. ठ. पृ. १५)

६. क. ४११ पहा.

७. स्पेशलविशेष कायद्यावरून माजिस्तेताने दिलेल्या शिक्षेवर अपील चालते. (क. हा. को. ७१३ सन १८६२ व जुडिशियल कमिशनर पंजान ता. १० एप्रिल सन १८६३)

८. विशेष कायद्यावरून दिलेले शिक्षेवर सेशन कोर्टात अपील चालते. (क. हा. को. ता. ३१ जानेवारी सन १८६६)

९. अपिलांत जो सेशन कोर्टाने ठराव केला असेल तो पुनः त्याच कोर्टाने तपासू नये. त्यात कसब्यासी कारणे असे वाटल्यास हायकोर्टास रिपोर्ट करावा. (आप्ता. स. को. ता. २४ नवंबर सन १८६४)

१०. ह्या कायद्याचे क. ६२, ६३ प्रमाणे झालेल्या हुकुमावर अपील नाही. (क. हा. को. सन १८६३)

११. क. ३१६ ह्यावर अपील नाही. (जुडि. कमी. पंजान सन १८६३)

१२. माजिस्तेताने कैदीची शिक्षा दिली होती. कैदीने अपील केल्यावर सेशन कोर्टाने कैदीची शिक्षा दंडाची शिक्षा ठरविली. व दंड न दिल्यास ९ महिने कैद भोगावी असा ठराव केला. हायकोर्टाने ६ महिने कायम ठेविले. कारण माजिस्तेताने दंडाऐवजी ६ महिन्यांमून ग्यास्त शिक्षा देण्याचा अधिकार नाही. (मु. हा. को. व्हा. १ पृ. १३९)

१३. ह्या कायद्याची नान ९०, १२१ ह्या प्रमाणे झालेले हुकुमावर अपील नाही.

१४. सन १८५९ चा आक्ट १ प्रमाणे दिलेले शिक्षेवर अपील घेण्याचे नाकबूख केले. परंतु ह्या कायद्याचे क. २१ वरून कोणतेही कोर्टास ज्या शिक्षा देण्याचा अल

व्यार त्यास आहे. मग तो गुन्हा हा कायद्याप्रमाणे शिक्षेस पात्र असो अगर दुसऱ्या एखाद्या विशेष अगर स्थळसंबंधी कायद्याप्रमाणे शिक्षेस पात्र असो. ह्या कलमावरून तशा ह्यानिधीवर अर्धीक घेण्याचा अधिकार आहे. (टा. स्टेट. म. हा. सन १८९९)

४१०. तिसरा मार्ग राजा ह्याच्या कारकिर्दीतल्या ५३ व्या वर्षातील जस्टिस आफ् दिस वीस या चान्नर १५५ म्हणून जो आक्त त्यातील कलम १०५ ह्याच्या आधाराने, किंवा (बागावर जाणे, कळजोरीने प्रवेश करणे, व मोठे अपराध वगैरे अशी कळजोरीने केलेली दुसरी नुकताने ह्याविषयी तिसरा मार्ग राजा ह्याच्या कारकिर्दीतल्या ५३ व्या वर्षातील चान्नर १५५ म्हणून जो आक्त ह्यातील कलम १०५ ह्यांत मा-जिस्तेतास दिलेला अधिकार वाढविण्याविषयी) सन १८५३चा आक्त नंबर ७ ह्याच्या आधाराने, किंवा ह्या आक्तांतील कलम १६३ अगर १६५ ह्या-च्या आधाराने, अधिकार वाढविणाऱा जस्टिस आफ् दिस ह्याने कोणा मनुष्यावर अपराध राबूत ह्याच्याचा ठराव करून त्यास शिक्षा सांगितली असता, सेशन कोर्ताच्या ताब्यांतील माजिस्तेताने ती शिक्षा जर सांगितली असती तर तिच्यावर ह्याच्या अपिळाची चौकती ज्या ठिकाणी वाढली असती त्या ठिकाणी ज्या सेशन कोर्ताचा अधिकार असेल त्या सेशन कोर्ताकडे अर्धीक करण्याचा अखत्यार त्या मनुष्यास आहे. ह्या कलमाच्या आधाराने ज्या खटल्याची अपिळे घाली त्या खटल्याची तपासणी पुढे "सर्ति-थोरारी" ह्या नांवाच्या हुकुमाने करविण्याचा अखत्यार नाही. परंतु ज्या खटल्याविषयी मागे सांगितल्याप्रमाणे अर्धीक घाले नाही तशा कोणत्याही खटल्यांत "सर्तिथोरारी" ह्या नांवाच्या हुकुमाने अपराध राबूत ह्याच्याचा ठराव राबू करविण्यास ह्या कलमावरून प्रतिबंध आहे असे समजू नये.

१. जस्टिस आफ् दिस वीस ह्या नात्याने माजिस्तेताने दिलेल्या शिक्षेवर सेशन को-र्ताकडे अर्धीक चालते. (नुबि. कमी. पंजब सर. नं. ९७ ता. ९ सप्टेंबर सन १८९९.)

४११. सेशन कोर्ताने अगर जिझ्याच्या माजिस्तेताने अगर माजिस्तेताचा अर्धीक फौजदारी करण्यास अ- अधिकार वाढविणाऱ्या दुसऱ्या कामगाराने कोव-थिल मागे.

त्याची खटल्यांत एक मजिन्याहून अधिक नाही अशी किंदाची शिक्षा, अगर पन्नास रुपयाहून अधिक नाही अशी दंडाची शिक्षा, सांगितली असता, या खटल्यांत अर्धीक करण्याचा अखत्यार नाही.

२. सन १८४४ चा आक्त ५ प्रमाणे फुलपावर माजिस्तेताने ५० रुपयांचे दंडा-

खरल दोन महिने कैदेचे दिलेले गैर करण्यास शिसेवर सेशन जज्जाकडे दंडाचे ठरावावर अपील चालणार नाही. (मु. हा. ता. १९ एप्रिल सन १८६५.)

२. एकास रुपये दंड व तो न दिल्यास २ महिने कैद अशी शिक्षा मिळिल्याने दिली असल्यावर सेशन कोर्टाकडे अपील चालेल. (मु. हा. ता. १९ फेब्रुवारी सन १८६६.)

३. एकेच वेळेस एका मनुष्यास निरनिराळे स्वतंत्र चार्जवरून त्या त्या चार्जावरून जी जी शिक्षा झाली असेल तिची एकंदर संख्या एक महिन्यापेक्षा व्याप्ती होत असून प्रत्येक चार्जाची शिक्षा एक महिन्यापेक्षा कमी असेल तर त्या कामात अपील चालणार नाही. (क. हा. व्हा. १० इ. ३ फौ. ठ.)

४. ह्या कलमावरून अपील होत नाही तरी तसे खटले सेशन कोर्टात पाठविण्याने ज्यालेंद्वारांत दाखल केले पाहिजे. (प्रो. म. स. फौ. ता. १ एप्रिल सन १८६५.)

५. एका खटल्यांत कैद व दंड अशी शिक्षा दिली असल्यास जरी त्या शिक्षा ह्या कलमांत लिहिल्या परंतु असल्या तरी अपील चालते. दंडा ऐवजी कैद. सांगितली असली तर मात्र अपील चालत नाही. (अग्र स. फौ. ता. १ सप्टेंबर सन १८६३.)

६. एक खटल्यातील कैदीने सेशन जज्जाकडे अपील केले. त्यावरून त्याच खटल्यातील इतर कैदींस जी शिक्षा झाली तीवर जर अपील चालत नसेल तर ती शिक्षा रद्द करण्याचा अधिकार सेशन जज्जास येत नाही. क. हा. नंबर ९२२ सन १८६४.)

७. क. ४१० ह्या धरील नं. १ ची टीप पहा.

८. मुंबई हायकोर्टाने शंकर व्यंकामी ह्याचे खात्यांत ह्या कलमाचा निराळाच अर्थ केला आहे. त्या कोर्टाचा असा अभिप्राय आहे की, ज्या सर्व खटल्यांत दंड व कैद दिली असेल त्या सर्व खटल्यावर अपील चालत नाही. कारण ह्या खटल्यांत कैदीस एक रुपया दंड व एक दिवस कैद झाली असेल अशा खटल्यांत त्याचे अपील चालते असे म्हणणे मोठे अपयोजक दिसते. परंतु ज्या खटल्यांत आरोपितास २९ दिवस कैद झाली असेल त्या खटल्यांत अपील चालते असे म्हणणे वाजवी दिसते. हल्लीच्या कण्यांत कैदीस १५ दिवसांची कैद व २५ रुपये दंड झाला आहे व दंड न दिल्यास आणखी १५ दिवस कैदेत राहण्याचा ठराव झाला आहे. सव्व त्यास अपील करण्याचा अधिकार नाही. (मु. हा. व्हा. ३ इ. १५ फौ. ठ.)

९. एका मनुष्यास तीन निरनिराळे चार्जवरून दर एक गुन्हावरून १५ दिवस जी निरनिराळी शिक्षा झाली होती. त्या कामी हायकोर्टाने असा ठराव केला की

अरी एकंदर शिक्षा एक महिन्याहून अधिक होती तरी कैदी याच अपील करण्याचा अधिकार नाही. (मु. रि. व्हा. १ पृ. ५१.)

४१२. मागिल्लेलाच्या अधिकाराहून कमी अधिकार चालविणाऱ्या काम-
मागिल्लेलाच्या अधिकाराहून क. गाराने केलेल्या चौकशीत कोणा मनुष्यावर अपराध
ही अधिकार चालविणाऱ्या काम-
गाराने केलेल्या ठरावावर अपिल. याकृत ज्ञाना असता, तथा अपिलवाची चौकशी
करण्याचा अधिकार सरकारने म्याला दिला आहे तथा मिळ्याच्या मागि-
लेलाकडे, अगर मागिल्लेलाचा अधिकार चालविणाऱ्या दुसऱ्या कामगाराकडे
अपील करण्याचा अधिकार त्या मनुष्यास आहे.

१. ह्या कलमामार्फे पुलावर मागिल्लेलास अपिलें तपासण्याचा सरकारने अधि-
कार दिला असेल तितक्यावरून मागीचे मागिल्ले क. ४१४ प्रमाणे तजवीज करणा-
स त्याचे ताठ्यातील व हाता खालचे होतात असे समजून नये. (मु. हा. पत्र नं.
११० ता. ८ मार्च सन १८६४.)

२. मुंबई सरकारने ता. १० मे सन १८६१ रोजी जाहीरनामा प्रसिद्ध केला आहे
त्यात असे लिहिले आहे की, असिस्टंट कलेक्टर ज्या वेळेस इंचार्ज कलेक्टर असेल
त्या वेळेस फौजदारी काम चालविणारा त्या मिळ्यातील तो मनुष्य अंगसुदार आहे
असे समजावे. व भाई शंकर हरिराम याचे कण्यात मुंबई हायकोर्टाने असा ठराव
केला आहे की, सदरी लिहिलेले सरकारचे हुकुमावरून असिस्टंट कलेक्टर जो
इंचार्ज कलेक्टर असतो त्यास क. १४ प्रमाणे मिळ्याच्या मागिल्लेलास असे समजलें पाहिजे.
व त्याला अपिलें पाहण्याचा अधिकार येतो. (मु. हा. व्हा. ३ पृ. १८ फी. ठ.)

३. ताठ्यातील मागिल्लेला द्वारी हुकुमावर अपील लाव्याशिल्य ते रर करण्यास
अगर दुसऱ्या करण्यास मिळ्याचे मागिल्लेलास अधिकार नाही. (क. हा. नं. ८७५
सन १८६३.)

४. ताठ्यातील मागिल्लेलांनी केलेले हुकुमावर अपील घेण्याचा सेवान मज्जास अधि-
कार नाही. (मु. रि. व्हा. ३ फी. ठ.)

५. पोळ व त्रासदायक किर्याद केव्हाकरून क. २७ च्या अर्थाने आरोपितास
किर्यादीकहून नुकसान देवविण्याचा ठराव ताठ्यातील मागिल्लेलांनी केव्हास त्यावर
अपील चालत नाही. (क. हा. नं. ९०४ सन १८६३ आग्र स. को. ता. ५ सप-
तेर सन १८६४.)

४१३. या भाकतांतील बाब १० विषया आधारेने कोणा दिवाणी अगर
सन १० विषया आधारेने दि- फौजदारी अगर रेविन्यु कोर्तांनी कोणा मनुष्यावर
लेले हुकुमावर अपिलें.
अपराध शाबीत झाल्याचा ठराव केला असतां त्या

कोर्ताने केलेले हुकुमावर अगर हुकुमावर ज्या कोर्ताकडे नेहेमी अपील होतात त्या कोर्ताकडे अपील करण्याचा अधिकार त्या मनुष्यास आहे. परंतु कलमें ४१६, ४१७, ४१८, ४१९, ४२० ४२१, व ४२२ यांतील नियम त्या अपिलास लागू आहेत.

३. कलमाच्या आधारेने विव्हा कोर्ताकडे करावयाच्या अपिलाच्या मर्मा त्या ज्या शिक्षेच्या ठरावावर अगर हुकुमावर अपील करावयाचें तो ठराव अगर हुकूम ज्या दिवशी झाला त्या दिवसापासून तीस दिवसांचे आत दिव्या पाहिजेत.

४. कोर्ताकडे करावयाच्या अपील मर्मा, त्या, वर लिहिण्याप्रमाणें दिवस मोजून साठ दिवसांचे आत दिव्या पाहिजेत.

पुढें कारण दाखविजे असतां या कलमांत सांगितलेल्या मुदती सरन्यावर ही अपील घेण्याचा अधिकार आहे.

४१४. या कायदांत अगर त्या वेळेस लागू थरा हुसऱ्या कोणत्याही परवानगी नसल्यास फीजदारी कायदांत अपील करण्याविषयी परवानगी नसल्यास कोर्ताने केलेल्या हुकुमावर अगर शिक्षेच्या हुकुमावर अपील नाही. ३. फीजदारी कोर्ताने केलेल्या कोणत्याही हुकुमावर अगर शिक्षेच्या हुकुमावर अपील चालणार नाही.

४१५. हे कोर्ता येरीन कोणतेही अपील कोर्ताकडे करावयाच्या अपील अपील मर्मा घेण्याविषयी मुदत. मर्मा ज्या शिक्षेच्या ठरावावर अगर हुकुमावर अपील करावयाचें तो ठराव अगर हुकूम ज्या दिवशी झाला त्या दिवसापासून तीस दिवसांचे आत दिव्या पाहिजेत.

५. कोर्ताकडे करावयाच्या अपील मर्मा, वर सांगितल्याप्रमाणें दिवस मोजून साठ दिवसांचे आत दिव्या पाहिजेत.

पुढें कारण दाखविजे असतां या कलमांत सांगितलेल्या मुदती सरन्यावर ही अपील घेण्याचा अधिकार आहे.

१. सेशन कोर्ताचे ताब्यंतील कोर्ट कोणत्याही कारणाने अपिलाविषयी सांगितलेली तीस दिवसांची मुदत संपल्यावर अपील घेऊं शकत नाही. असें ह्या कलमावरून दिसते. (रा. अ. म. १७४.)

२. हे कोर्ताकडे पाठविण्याकरिता अपील अर्जी सेशन कोर्ताकडे दाखल झाल्यावर त्या खटल्याचा हनसाफ असेसराच्या मदतीने झाला असेल तर अर्जी बरोबर मज्याने आपले सर्व प्रोसिडिंग पाठवून द्यावे. जर मुरीने खटल्याचा हनसाफ केला असेल तर अपील अर्जी मात्र पाठवावी. (क. स. को. सर. ता. ६ मे सन १८९२.)

४१६. शिक्षेच्या ज्या हुकुमावर अगर दुसऱ्या हुकुमावर अपील करावया-
अपील अर्जीबरोबर हुकुमाची खे त्या हुकुमाची नकल अपील अर्जीबरोबर दिनी
पाहिजे.

१. नूरीने केसल केलेल्या खटल्यात कायद्याच्या मुद्यावर मात्र अपील चालते
सबब कोण कोणत्या गोष्टीत कायद्याच्या विरुद्ध तजवीज झाली आहे ते पुरे सर्व अपील
अर्जात स्पष्ट लिहिले पाहिजेत. (नु. रि. व्हा. १ पृ. २१.)

२. अपील करते समयी कोणी मनुष्य शिक्षेचे हुकुमावरून अगर दुसरे हुकुमावरून
कैदेत असेल आणि त्या हुकुमावर अपील करण्यासाठी हुकुमाची नकल मागेल तर त्या
शिक्षेच्या हुकुमाची अगर दुसरे हुकुमाची नकल त्यास साधे कागदावर द्यावी. (रा.
व्हा. २. २७५.)

४१७. अपील बर्ती व शिक्षेच्या ज्या हुकुमावर अगर दुसऱ्या हुकुमावर
अपील अर्जी नाकबूल करण्यास - तें अपील आहे त्याची नकल बाबून पाहिल्यावर,
वा अखत्यार अपील कोर्तास आहे. आणि अपेलेंत अगर त्याचा वकील अगर त्याचा
मुखत्यार हजीर झाल्यास त्याचें होमने ऐकिल्यावर, ठराय बरोबर झाला नाहीं
असा संशय धरण्यास, किंवा ज्या शिक्षेच्या हुकुमावर अगर दुसऱ्या कामावर
अपील आहे त्यांत अधिक रणें करण्यास, पुरतें कारण नाहीं असें अपील
कोर्ताच्या नजरेस धावें असतां अपील बर्ती नाकबूल करण्याचा अधिकार
त्या कोर्तास आहे, अपील बर्ती नाकबूल करण्याच्या अगोदर जाळण्या
कोर्तातील खटल्याचे कांहीं कागद बाबून बाबून पाहण्याचा अखत्यार त्या
कोर्तास आहे; तरी कोर्तास हें करणें भाग आहे असें नाहीं.

१. क. ४२९ पहा.

४१८. शिक्षेच्या ज्या हुकुमावर अगर दुसऱ्या हुकुमावर अपील कराय-
तुहंगातील मनुष्याने वकील घालें आहे त्या हुकुमावरून अपील करणारा मनुष्य
हेत तर.

तुहंगांत असला, तर बापली अपील बर्ती आणि
शिक्षेच्या ज्या हुकुमावर अगर दुसऱ्या हुकुमावर अपील करावयाचें त्याची नक-
ल ज्या माजिस्तेताच्या अगर दुसऱ्या कामगाराच्या ताब्यांत तो तुहंग असेल
त्याजवळ देण्याचा अखत्यार त्याला आहे; मग त्या माजिस्तेतानें अगर दुसऱ्या
कामगारानें ती अर्जी योग्य अपील कोर्ताकडे पाठविली पाहिजे.

१. ज्या न्यायाधिकाऱ्या शिक्षेवर अगर हुकुमावर अपील झालें असेल त्याला ज्या
अंमलदाराचे ताब्यांत तुहंग असेल त्याने कळविलें पाहिजे. (क. हा. सर. नं. ९
सन १८६७.)

२. कैदीस पाहिजे त्या कमुण्याचे नमूने नकलत नमूने देण्यास कोणतेही प्रकारे हरकत नसावी. (मु. हा. सर. १ पृ. १६.)

३. बुद्दगस्त असणारे कैदीने सेवान कोर्ताचे ठरावर हायकोर्तास अपील केल्यास ती लवकर बुद्दगस्तचे अधिकार्याने सेवान जमवास्त ताम्हतोम कळवावी, व त्याद्वारेन सेवान जमवाने आपले ठराफचे कारणांची नकल त्याच दिवशी हायकोर्तास पाठवावी. (मु. हा. सर. नं. ९८५ ता. १४ ऑगस्ट १८९८) अपील कबूल होऊन हायकोर्ताचे कमुणाचे कागद अगबिन्दास त्यावेळी ठराफचे कारणांची नकल पाठविण्याचे कण नाही.

४१२. जाळण्या कोर्ताचीच कागद वाचून पाहिल्यावर, आणि यादी जाळण्या कोर्ताचीच वाचून (अपिलेंस) अगर त्याचा वकील अगर त्याचा मुखा-कागद अगबिन्दाचा धडकदार त्याच इजिद वाचण्यास त्याचे दोलने ऐकण्यावर अपराधाविषयी त्या कोर्ताने केलेला ठराफ, अगर सांगितलेली शिक्षा, अगर दिलेला हुकूम, हांत केरफार करण्याचा, अगर रद्द करण्याचा, असल्या अशीच कोर्तास आहे, वरंनु जी शिक्षा सांगितली असेल ती वाढविण्याचा अगबिन्दा नाही.

१. किर्यादीचे साक्षी किंवा सप्त आरोपिताचे सप्त झाले नसेल तर साक्षी की शिक्षा रद्द केली पाहिजे. (क. हा. नं. १४. ५१)

२. सेवान कोर्ताकडे अधिक पुरावा घेण्याकरिता पाठविलेले प्रोसिडिंग टपाल हापि सांदून हावले तरी अपील करणार कैदीने विशेष ठराफ रद्द करण्यास निश्चयात्मक कारणे दाखविणी काढित सक्षम अपील अर्ज रद्द केला. (मु. हा. ता. १ ऑगस्ट सन १८९५)

३. कलकत्ता हायकोर्ताने अक्ष ठराफ केल्या आहे की, तपासणी करणारे कोर्त नात्याने हायकोर्ताज कोणत्याही खटल्यात कपण्यास करण्यास ह्य कलमानून हरकत नाही. (क. हा. को. ता. १ मार्च सन १८९१)

४. अपील कोर्ताचा ठराव कोर्ताचे मुख्य संमजवटणने स्वभावेत स्थिल पाहिजे (क. हा. नं. १४४ सन १८९५)

५. कैदीने केलेले अपील सेवान जमवाने नाकनून केले तरी कैदीने दिलेल्या हापि की काही भाग किर्यादीस नुकसानीवरून वेचविणे योग्य आहे असे वाटल्यास जमानेफेदाने देण्याचे नाकनून केले असले तरी देवविण्याचा असत्यार सेवान कोर्ता आहे. (क. हा. नं. ७६६ सन १८९४)

४. माजिस्ट्रेटाने एका कैदीवर दोन गुन्हे शाहीद करून प्रत्येकावरून निरनिराळी शिक्षा दिली. जज्माने अपीलार्त एक चार्ज एर करून दुसऱ्यावरून शिक्षा ग्रास्त ठरविली. आद्या सदर कोर्ताने ठरविले की, ही बहिष्कार गैर झाली. माजिस्ट्रेट याने दिलेले शिक्षेहून ग्रास्त शिक्षा देण्यास सहाय-कोर्तास अधिकार नाही. (आद्या स. को. नं. १५३ व्हा. ५)

७. सेशन कोर्ताने एकावर सुनाव्य वस्तू केव्हाचा गुन्हा पी. को. क. २०९/१०९ प्रमाणे शाहीद ठरवून त्यास १० वर्षे कारावासाची शिक्षा ठरविली. अपीलार्त कलकत्ता हायकोर्ताने ती गैर कायदा आहे असे ठरवून कायद्याप्रमाणे शिक्षा देण्याविषयी जज्माना हुकूम केला. (क. हा. ता. २६ डिसेंबर सन १८६४)

८. अपीलार्त कोर्तास असे दिसून आले की, कनिष्ठ कोर्ताने विलेजी शिक्षा नरोबर आहे परंतु चार्ज खोस नाही. तर त्या चुकीमुळे जर आरोपिताचे मुकसान होत नसेल तर चाण्यांत फेरफार करून शिक्षा कायम ठेवण्यास हरकत नाही. [मि. ड. २२३]

९. क. ४०९ हायरील नं. ११ ची टीप प्रहा.

४२०. (स. १८६९ चा भा. संकर ८ बळन-रह-असे.)

४२१. ज्या सटन्यांत अपील अर्जी घेतली आहे तशा कोणत्याही काळ अपिलाची शीकशी चालू आहे त्यांत अपिलाची शीकशी चालू आहे ती पर्यंत कोर्टांत शिक्षा हुकूम तहकूब ठेवण्याविषयी हुकूम करणे याचा आणि कोर्टाची शासन कामीन घेऊन त्यास सोडण्याचा प्याचा आणि ज्या अपराधाबद्दल कामीन घेण्याचा असल्यार अर्जात कोर्तास आहे. अस्त्यार आहे तशा अपराधाबद्दल अपेलेट केसत असल्यास त्यापासून कामीन घेऊन त्यास सोडण्याविषयी हुकूम करण्याचा असल्यार अपील कोर्तास आहे. आणि कोर्टांनी तपासण्यासाठी हे कोर्तांत घेतील त्या सटन्यांत तोच अधिकार चालविण्याचा असल्यार हे कोर्तास आहे.

१. अपिलाचा निकाल होईपर्यंत कोही दिवस शिक्षा मोगण्याचे तहकूब केले असले तरी ती मुदत अपील नाकबूल झाल्यास शिलेचे मुदतीत मजुरा देऊ नये. (प्रो. म. स. को. ता. २३ जानेवारी सन १८६९)

२. कोणा सेशन जज्माकडे ताब्यांतील कोर्ताने विलेले शिक्षेवर अपील झाले असून कोर्त नसले असतें तर ताबदतीन निकाल करिता आले असता, तसे प्रसंगी कोर्त मंद असेल तो कोर्तास शिक्षा तहकूब ठेवण्याचा अधिकार त्या कोर्तास आहे. हा शिक्षा तहकूब ठेवण्याचा अधिकार चालविणे तो खात्रीलायक विशेष कारण दाखविण्यावांचून होऊ नये. (म. हा. को. ता. १६ जून सन १८६३) (रा. भा. १. १७६)

फौजदारी कोर्टात सार्वविण्याविषयीचा कायदा.

३. जागिना ऐनजी सोख पैसा किंवा सरकारी प्राप्तिचरी नोटी व्याख्या. (पि. २२४)

४. कनिष्ठ कोर्टाने केलेला हुकूम महकूम करण्यास किंवा कैदीस जागिनावर देण्यास हुकूम कोणत्याही एका जजाने देण्याची वहिवाट कलकत्ता हायकोर्टात या ते. (सदलॅट रि. सन १८९४ ड. १८)

५. ज्या गुन्द्यावरून नामीन देण्याचा अधिकार नाही तशावरून एकाच दिवशी, त्याने सेवान कोर्तास अपील करून अपिलच्या निकाल होईपर्यंत नामीन देण्याचा भर्न केला तो सेवान कोर्टाने नाकबूल केला. हायकोर्टाने ठरविले की, ही वहिवाट बरोबर झाली. निम नामिनाचे गुन्द्याचे कैदीस जागिनावर सोडण्याचा अधिकार नाही. अग्यास जरूर मारण्यास अपिलच्या निकाल होईपर्यंत कैदीस नुसते कैदी ठेवून शिंतेचा असल महकूम करामा. (मु. रि. न्या. १ ड. ५७)

४२२. ज्या मारण्यास अपील अर्जी घेतली आहे वया कोणत्याही मारण्यास आणखी नसल वेगळे करणे- अपिलेताच्या अपराधीपणाकडे धमर मिरपराधीपणास विषयी हुकूम करण्याचा असताना कोर्टास अपील कोर्तास आहे. कडे शिवा संबंध आहे यरा एकाद्या मुलाच्या गोडी विषयी आणखी तपास केला पाहिजे अगर आणखी साक्षी पुरावा घेतला पाहिजे असे अपील कोर्तास घाटले तर तो तपास करण्याविषयी व तो साक्षी पुरावा देण्याविषयी हुकूम करण्याचा असताना त्या कोर्तास आहे.

आणखी तपास केण्याचा जो काय परिणाम झाला त्याचा आणि नव्या घेतलेल्या साक्षी पुरावाच्या रिपोर्त अपील कोर्तास केला पाहिजे. आणि मार कलम ४१९ यांत सांगितलेले रीतीने अपील कोर्ताने त्या अपिवाचा निकाल केला पाहिजे.

अपील कोर्टाने इतर रीतीचा हुकूम केला नसेल तर आणखी तपास करणे बेजो किंवा आणखी पुरावा घेते बेजो अपिलेतास हजर ठेवणे जरूर नाही.

साक्षीदारांस समन्स करण्याविषयी व त्यांस हजीर होणे भाग पाडण्या विषयी व त्यांस पुरावोस करून नामीन देण्याविषयी बाब १२ यांतले ठराव या कलमाअन्वये ज्या साक्षीदारांची साक्ष प्याव्याची त्यांस लागू होतो ते तितके लागू आहेत असे समजावे.

१. अपील कोर्टाने आणखी चौकशी करण्याविषयी किंवा पुन्हा देण्याविषयी हुकूम केला असता तो जितका लीकर अमलांत आणवेल तितक्या लीकर अमलांत आ

मिला पाविले. नाही तर किनासास न्यायाचे कामस प्रतिबंध होईल. (क. हा. नं. ११ सन १८६५)

१. अपास्त चौकशी करण्यावरून हुकूम देजे तो हायकोर्टातील एका जज्यास देण्याचा अधिकार आहे. (बु. रि. का. १ पु. ८५)

२. खोटी साक्ष दिल्याचे एका सटन्यास सन १८४० च्या अन्वये ५ प्रमाणे मारीक करण्यास प्रतिज्ञा दिली होती किंवा नाही याविषयी पुरावा घेण्यावरून हायकोर्टाने सटन्यास परत पाठविला. (बु. रि. का. ४ पु. १३)

३. सेशन मजमाने मारीक तपासतांना जाणवली साक्षीची मजबूती आहे असे वाटल्यास त्या साक्षी अपत्यापुढे वेळ नयेत. कारण अपीलंतील चौकशी ही सेशन कोर्टापुढे चालणान्या चौकशीप्रमाणेच आहे. शिवाय जो पुरावा मागण्यास तो अपीलिताने समक्ष साळा पाविले. व तो मारीक कोर्टापुढे हजर मसला आहे क. ४९९ हात अशा कामी पुरावा घेजे कामस कसो खिझट करणे हे स्पष्ट उचितलेच आहे. (अप. स. को. ता. ५ मे सन १८६१)

४२१. विदुष्याच्या अपराधास शिक्षा करण्याविषयी कायदा हातील अन्वयाने मात्तया गैरशिस्त कलम ४०३ हाच्या अन्वये अन्वयाने मात्तया उपयोग केला हा ठरला. जो अपराध मात्तया हाता हाता जो चोरी गैरशिस्त उपयोग केल्याचा अपराध, किंवा त्याच कायद्यावरून राह देत नाही. कायद्यांतील कलम ४०४ हाच्या अन्वये मयस अनुषंगाने जवळ भरते वेळेस असणान्या मात्तया अन्वयाने गैरशिस्त उपयोग केल्याचा अपराध, किंवा त्याच कायद्यांतील कलम ४०५ हाच्या अन्वये अन्वयाने विश्वासघात केल्याचा अपराध, किंवा त्याच कायद्यांतील कलम ४०६ हाच्या अन्वये साक्षाने येणारा अग्नर जवळचा मात्तया अग्नर वधारदार असून अन्वयाने विश्वासघात केल्याचा अपराध, किंवा त्याच कायद्यांतील कलम ४०८ हाच्या अन्वये कारकून अग्नर दीडर असून अन्वयाने विश्वासघात केल्याचा अपराध, याबुस हाता, असा ठराव कोणा कोर्टाने केला असता, जो अपराध साक्षी दुराव्याने साबुत झाला तो त्याच कायद्यांतील कलम १७८ हाच्या अन्वये चोरी केल्याचा अपराध आहे, किंवा त्याच कायद्यांतील कलम १८० हाच्या अन्वये हात अग्नर संजुत अग्नर मात्तया चोरी केल्याचा अपराध आहे, किंवा त्याच कायद्यांतील कलम १८१ हाच्या अन्वये कारकून अग्नर दीडर असून अन्वयाने साक्ष्यांतील मात्तया चोरी केल्याचा अपराध आहे, त्या कारणावरून कोणत्याही कोर्टाने त्या ठरावावर मारीक हात असता, अग्नर त्याची तपासणी कोणा कोर्टाने केळी असता, त्या कोर्टाने तो ठराव राह करूं नये, अग्नर त्यास गैरफार करूं नये.

[illegible]

४२५. परंतु मागील कळमें ४१३ व ४१४ यांत सांगितलेल्या कोणत्याही
कायदा कळमें ४२३ व ४२४ च्या अन्वयेत कोर्तासो सांगितलेली शिक्षा,
याच्या आधारांनीं सांगितलेली शिक्षा किंवा कायद्याच्या अधिकार म-
गेल कोर्तास आहे.
ज्या मनुष्यावर किर्बाद झाली त्याचवर जो अपराध
साक्षी पुराव्याने शाबूत झाला असें अपील कोर्तास
घाटेल त्या अपराधाबद्दल शिक्षेची जी मर्यादा कायद्यांत सांगितली असेल
तिच्या आंत कमी करून आणण्यास, त्या दोन कळमावरून अपील कोर्तास
प्रतिबंध आहे असे समजू नये.

१. एका कामांत भाजिल्लेले पंधरा महिन्यांची सक्त मजुरीची शिक्षा दिली होती. त्या ठरावर सेशन कोर्टाकडे भरील जाल्ले. सेशन कोर्टानें ती शिक्षा रद्द करून २० रुपये दंड किंवा त्यावरून ९ महिने सक्त मजुरीची फौद व्याप्रमाणें शिक्षा ठरविली. पुर्वी हाय कोर्टानें ह्या कामांत भसे ठरविल्ले की, दंडाऐवजी कैदेची शिक्षा ९ महिन्यांनी

जर देण्यास मानिलेलास मुलींच अधिकार नसता सवच सेशन मज्जने ठरविलेले ९ माहिण्यांचे शिक्षेपैकी ३ माहिने कमी करून ६ माहिण्यांची शिक्षा आर्धा कायम करितो. (मु. हा. व्हा. १४. १३९)

४२६. योग्य अधिकाराच्या कोर्ताने केलेल्या कोणत्याही ठरावावर अगर यादीस अगर बोकझोप्या हुकूमामुळे अपील झाले असता, अगर त्याची तपास- कामान नुक आहे अगर काही मनी घाली असता, ज्या मनुष्यावर किर्वाद सन आहे या कारणावरून ठराव अगर शिक्षा हुकूम यावर यादी त्यावर साक्षी पुराव्यावरून जो अप- दोष नसे.

राध असून झाल्याचा ठराव करणे अपील कोर्ता- च्या मते वाजवी होवे, त्या अपराधाबद्दल मी शिक्षा देण्याचा अजतवार आहे त्या शिक्षेहून मोठी शिक्षा सांगितली असल्यास, किंवा यादीतील अगर चौकशीच्या कामांतील चुकीमुळे अगर उणेपणामुळे त्या मनुष्याचे नुकसान झाले असे अपील कोर्ताचे मत नसल्यास, यादीत अगर चौकशीच्या कामांत चूक अगर उणेपणा आहे त्या चुकीमुळे तो ठराव अगर हुकूम रद्द होऊ नये, अगर त्यांत, फेरफार होऊ नये. आणि ज्या मनुष्यावर किर्वाद झाली त्यावर

शिक्षा कमी करण्याचा अगर साक्षी पुराव्याने जो अपराध शाबूत झाला असे अ- गार असत कीर्तस आहे.

दील कोर्ताचे मत आहे, त्या अपराधाबद्दल मी शि- क्षा देण्याचा अजतवार आहे कीडून मोठी शिक्षा सांगितली असल्यास, किं- द्याबद्दलचा अपराधाचा शिक्षा करण्याविषयी कल्पना झाली अगर त्या वेळीस त्याला अशा कोणत्याही कल्पनांत त्या अपराधाबद्दल शिक्षेची मी मर्यादा सांगितली असेल तिचे आंत ती शिक्षा कमी करून आपल्याचा अजतवार अपील कोर्तास आहे.

१. एका माणसाने एकाचे बकरे चोडून नेऊन ते मारले. त्यानला चोरी केल्या- दल व अपक्रिया केल्याबद्दल निरनिसज्या होन शिक्षा दिल्या. या कण्यांत मु. हा. कोर्ताने या कलमाचे आधारे काहीएक तजवीज केली नाही. (ता. १३ नवंबर सन १८६६ क्रमा बिन सिबापा याचे कण्यांत.)

२. पूर्वी शिक्षा झाल्याबद्दल किंवा आरोप आल्याबद्दलचा पुरावा चालू कण्यांतील धर्म शाबीद करण्याच्या कामांत घेणे योग्य नाही. ३ आरोपिताची वाईट चाल आहे अशा प्रकारचाही पुरावा घेणे योग्य नाही. परंतु अशा प्रकारचा पुरावा कण्यांत घेतला असेल किंवा दुसरा कोणताही पुरावा गैरसिद्ध रीतीने घेतला असेल आणि त्यापासून आरोपिताचे नुकसान झाले नसेल तर शिक्षा रद्द करण्याचे कारण नाही. या कल- मांत चौकशीत उणेपणा किंवा चूक म्हणून जो प्रकार सांगितला आहे त्यांत सदरील

गोष्टीचा समावेश केला पाहिजे. (क. हा. द्या. ७ प्र. ७ ता. ४ जानेवारी सन १८६०)

३. एका सबाईनेत माजिस्तेताने कज्यातील पुराव्यावरून विश्वासघाताचा चार्ज ठेवून शिक्षा देणे योग्य असता ठकनाजीवरून त्या कामांत शिक्षा दिली. तो कज्या दिस्त्रिक्ट माजिस्तेताने हायकोर्टाकडे पाठविला. हायकोर्टाने दिस्त्रिक्ट माजिस्तेतास असे कळविले की, सबाईनेत माजिस्तेताची चुकी त्याजला कळवावी, परंतु दिलेली शिक्षा विश्वासघाताचे चार्जास जितकी देणे जरूर होते तिच्यापेक्षा ज्यास्त नाही. सबब आम्ही त्यास फेरफार करीत नाही. (मुंबई हा. न्या. ४ प्र. १६)

४. विश्वासघात केल्यावरून पी. को. क. ४०६ प्रमाणे एका कैदीवर माजिस्तेताने चार्ज ठेवून सेशनात कमिट केले. सेशन कोर्टाने पी. को. क. ४१८ प्रमाणे ठकनाजी केल्यावरून चार्जात बाणखी एक सदर केले आणि विश्वासघाताचा चार्ज शाबीद नाही असा ठराव करून ठकनाजीचा चार्ज शाबीत ठरल्यामुळे कैदीस शिक्षा दिली. पुढे तो खटला हायकोर्टांत गेल्यावरून हायकोर्टाने ठरविले की, ठकनाजीचा गुन्हा मुळीच शाबीद होत नाही. विश्वासघाताचा होतो तथापि ठकनाजीवरून शिक्षा दिली ही कधी विश्वासघाताचे गुन्ह्याला फार नाही. सबब कोर्टाने शिक्षा किराविली नाही. (क. हा. ता. २५ नवंबर सन १८६२)

५. एका माजिस्तेतची चोरी झाली त्या खटल्यातील आरोपितास त्याच माजिस्तेताने सेशन कोर्टास कमिट केले. हायकोर्टाने ठराव केला की, माजिस्तेताने गैर गैर वाढ पाठ केली तरी आरोपिताचा योग्य इनसाफ सेशन कोर्टात झाला आहे. सबब त्या गैर वाढवाटीमुळे खटला रद्द करण्यास काही कारण विसत नाही. (क. हा. ता. १७ जून १८६५ व आग्रा नं. ९३ न्या. ३.)

६. एकावर मोठे दुखापतीचा चार्ज ठेविला असून मोठी दुखापत करण्यास मदत केली असे शाबीद करून त्यास शिक्षा दिली. त्या चुकीमुळे आरोपिताचे काही नुकसान झाले नाही; सबब आग्रा सदन कोर्टाने त्या कामास काही फेरफार केला नाही. (आग्रा नं. २७८ न्या. २.)

४२७. ज्या अपराधाची चौकशी करण्याचा अधिकार बाणवास नाही तो ज्या कोर्टाला अधिकार नाही अपराध कोणा मनुष्यावर शाबीत झाल्याचा ठराव त्या कोर्टाने अपराध शाबीद झाल्याचा ठराव केला असता अगेल कोणतेही कोर्टाने केला असता त्या कोर्टाने केलेला कोर्टाने कसे करावे. तो ठराव व शिक्षेचा हुकूम रद्द करण्याचा आणि त्या सटण्याची चौकशी योग्य अधिकाराच्या कोर्टाने करण्याविषयी हुकूम करण्याचा असल्यावर अपील कोर्टास आहे.

१. कलम ४०४ झालेवरील टीप पहा.

१. रीखा फाटून टाकण्यावरून गुन्हाचा इनचाज सबाईनेत मागितलेत वर्ग १ नाने केला होता तो ठराव ११ कडून दिखिलत मागितलेताने कज्याचा तपास करून निघाल करारा असा मुंबई हायकोर्टाने इसवीमाना ह्याचे कज्यांत ता. १९ जून सन १८९५ ऐनी केला आहे.

२. गवा येथील न्हाईट मागितलेताने एका पोलीस अंमलदारास सन १८९१ चा आक्त ५ कडून १९ (पोलीस आक्त) ह्यानवरून शिक्षा दिली होती. त्यानवर सेशन कोर्टाकडे अपील झाले. सेशन कोर्टास सर्व कागदपत्र वाचण्यावरून असे वाटले की, कैदीचा गुन्हा पी. को. क. ११८ प्रमाणेही होत आहे. व तो केवळ सेशन कोर्टाचे अधिकारतील आहे सकन मागितलेतचा ठराव ११ केल. पुढे अपला कुकूम कायदेशीर आहे किंवा नाही, असा त्याच सेशन कोर्टास संशय आल्यावरून ह्याने हायकोर्टास अभिप्रायकरिता लिहिले. न्हिटस आकसन् व ह्यानीस ह्यानी ता. १० जुलई सन १८९७ ऐनी (न्हा. ८ ४. ५५) ह्यांत असे ठराविले की, कज्यातील पुराव्यावरून पी. को. क. ११८ प्रमाणेही करी अणसी कैदीचा गुन्हा होत असेल तरी मागितलेताने जो गुन्हा होतो म्हणून शिक्षा दिली आहे तो गुन्हाही पुराव्यावरून होत आहे. सकन मागितलेतचा ठराव ११ करण्याविषयी सेशन कोर्टाने जो ठराव केला तो अग्दी ११ करितो. कारण त्या गुन्हावरून मागितलेताने शिक्षा दिली आहे तो गुन्हा मागितलेताने अधिकारतील नाही असे नाही. आणि क. ४१० वरून जेव्हा मागितलेताने त्यानवर अधिकार नाही असा प्रकारचे गुन्हावरून कैदीस शिक्षा असेल तेव्हा ती शिक्षा मात्र ११ करण्याचा सेशन कोर्टास अधिकार आहे. ह्या कज्यांत पुरावा कोणत्या प्रकारचा होता हे लायलेले रिपोर्टवरून समजत नाही; पण गुन्हाचे स्वरूप फार हलके असेल, सकन ह्याप्रमाणे ठराव केला असेल असे दिसते. नाही तर सन १८९१ चा आक्त ५ क. १९ वरून जो गुन्हा होतो त्यानला तीन महिनांचा पगार दंड किंवा मजुरीनिहा किंवा मजुरीवाचून तीन महिने कैद अग्दी शिक्षा आहे. आणि पी. को. क. ११८ प्रमाणे गुन्हास ८ वर्षे कैदेची शिक्षा आहे. तरी घडलेल्या गोष्टीवरून हे वादी गुन्हे होतस्त असे वाटत असेल तर अग्दी गुन्हावरून शिक्षा न्हावी हेंच योग्य आहे. पी. को. क. ११२ प्रमाणे जवरीची चोरी त्या पुराव्यावरून शब्दीद होते त्याच पुराव्यावरून मुसवी चोरी हा गुन्हाही शब्दीद होतो. नव्हा असा कज्यांत मुसते चोरीचे गुन्हावरून सकन मागितलेताने शिक्षा दिव्यास तो ठराव ११ ह्याला पाहिजे. पोस्ट अक्रिसचे कायदाप्रमाणे गुन्हा होत म्हणून मागितलेताने पीनलकोडाप्रमाणे शिक्षा दिली होती त्या कामांत मुंबई हायकोर्टाने केलेला ठराव आहे.

४. याचिक्तेताने आपले अधिकारांतील गुन्हा शाबीत करून शिक्षा दिली. त्यावर अपील झाले. तेव्हा अपील कोर्तास असे दिसले की, आरोपितावर याचिक्तेत अधिकृत बाहेरील मोठ्या गुन्हाची शाबिदी होत आहे तरी याचिक्तेताने ज्याबद्दल शिक्षा दिली होती ती गुन्हा त्याचे अधिकारांतील असल्यामुळे ही शिक्षा रद्द करण्याचा अधिकार सेशन कोर्तास नाही. याचिक्तेताने ज्याबद्दल शिक्षा दिली ती गुन्हा याच्या अधिकाराचे बाहेरील असता तर मात्र सेशन कोर्ट रद्द करू शकते. (मु. वि. न्या. ८ पृ. २०)

४१८. अपील कोर्ताकडे अपील झाले असता त्याविषयी त्या कोर्ताने केले अपील कोर्ताने केले इंग्रज के जिसेचे हुकूम अगर हुसरे हुकूम हे दोबटचे सम सेवटाचे समझे. जाने; परंतु ह्या भावतांतील कलम ४०५ ह्याधील नियमांस हें कळम लागू नाही.

१. अधिकृत सेशन मज्जाचे ठरावावर सेशन कोर्ताकडे एकवार अपील सादर असता पुनः ह्या कोर्ताकडे पाठवत नाही. (मु. हा. को. ता. २२ फेब्रुवारी सन १८६९ १८६९.)

२. कोणी याचिक्तेत अपिलांत आपण केलेल्या कैसल्या आपणच तपासणी करू शिरवू शकत नाही. (हा को. व. हा. ता. ९ सप्टेंबर सन १८६२.)

३. ह्या कलमांत क. ४०५ लिहिले आहे ते ४०४ मसौने असे क. ४०५ वाचन २९ ह्यातील इतर कलमे वाचव्यावरून वाढते. (क. हा. ता. २८ सप्टेंबर सन १८६५.)

४. कैदीस भी शिक्षा झाली त्यावर अपील नसेल तथापि जर कैदी कोणत्या नवीन पत्र देव असेल तर त्याला दुसऱ्याचे अधिकारी याणी हरकत करू नये. [क. हा. न्या. १ पृ. ४.]

1870-71

बाब ३१.

साधारण नियम.

४१९. कोर्टदारी कोर्तामि कलमाच्या हरकत-शिधेचा हुकूम अगर सेवट शिधेचा हुकूम कोर्तामि ह्या हुकूम तो करावयाच्या कारणांसुद्धा त्या कोर्ताच्या विभाग. मुख्य अधिकार्याचे स्वमार्जेत जिल्हा पाडिजे, या वि त्या अधिकार्यामि ती शिक्षा सांगिते वेजेस अगर तो हुकूम करिते वेजे

આત્મચર તારીખ માન્ય સહી કેવી પાડિએ. તો અસલ હુકમ ત્યાં અટક્યા-
વ્યા કાગદાંત ઠેરિયા પાડિએ, આજિ, ત્યાં અધિકા-ન્યાપુરે વીકતીએ કામ
જેવમી ત્યાં માથેત ચાલતે ત્યાં માથેત નિપાડ્યા માથેત તો અસલ હુકમ તિહિલા
અસન્યાસ, ત્યાં તરુમા ત્યાં શિકેષ્યા હુકુમાવ્યા અગર હુસન્યા હુકુમાવ્યા
કાગદાંતર તિહિલા પાડિએ.

૧. કાસ્ટિંગ ઇંગ્રીઝ તિહિલે અસન્યાસ ત્યાં તરુમા કોર્તીએ માથેત કરત
કાસ્ટિંગ ઠેરિલા પાડિએ. કાસ્ટિંગ પ્રત્યેક અંગલદારાને કરત યાને. (નું. ઠા. નં. ૧
પૃ. ૧૭.)

૨. લોટા ચાર્જ અસન્યાસ ગુના પી. ક. ૧૧૧ પ્રમાણે કોનાં અગર શાસીય કેલા
અસલ તર અમુક પ્રકારના લોટા ચાર્જ કેલા હે કાસ્ટિંગમાં સ્પષ્ટ સ્થિતિ યાને.
(નું. ઠા. નં. ૧ પૃ. ૮૭.)

૩. ક. ૧૨૬ પ્રમાણે નરી પુરાવા ઇંગ્રીઝ કેલા અસલ તરી અસલ હુકુમાવ્યા
તરુમા પ્રોસિડિંગમાં ચાલત કેલા પાડિએ. (નું. રિ. નં. ૧ પૃ. ૫. નં. ૫.)

૪. સેશન કોર્તીને આપલે ઠરાવમાં કામચીત્ત પુરાવા કોનાં અગર અગર હે સ્પષ્ટ સ્થિ-
તિ પાડિએ. (નું. રિ. નં. ૫ પૃ. ૬.)

૫. ઠરાવમાં લટક્યાથી દલીલત વોટકમાં સ્થિત ત્યાં મુદાવરના કાસ્ટિંગ તિહિલે
અસલ ત્યાં સારી સ્થિતિ પાડિએ. (નું. રિ. નં. ૧ પૃ. ૫. નં. ૧૨ નું. રિ.
નં. ૭ પૃ. ૨૫.)

૬. અગર અગીક કોર્તીને સાક્ષીના કોર્તીના હુકુમ કાયમ કેલા અમુક સાક્ષીના
કોર્તીએ પ્રોસિડિંગ માથેત અમુક તરે પ્રોસિડિંગ ન ગુનાથી કામચીત્ત અગર અગર
અગીક કોર્તીથી સાક્ષી કાન્યાસ અગીક કોર્તીના અપલ ઠરાવ અપલ અગર કિહિન્યાએ
કારણ નાહી. (સર્કલ રિ. સન ૧૮૯૪ પૃ. ૬.)

૭. શિક્ષા દેવ્યાથી કિશ અસલ હુકુમાથી કારણે કામચીત્ત પુરાવામાં
જેવઠા માગ અવશ્ય અસલ તેવઠા ન્યાયાધિકારને અપલ ઠરાવે સ્થિતિ. (ટા. સ્ટે.
ન. ઠા. સન ૧૮૯૪.)

૪૩૦. મુખ્ય અધિકારીના સ્થાના ઇંગ્રીઝ નસુન ત્યાં માથેત સ્પષ્ટ વ
તો હુકુમ ઇંગ્રીઝ માથેત તિહિ- સમકાચના કોનાં રીતીએ શિકેષ્યા હુકુમ અગર
ત્યાં અસલ તર કેલા.

પોસ્ટના હુકુમ તિહિન્યા પુરતી ઇંગ્રીઝ માથેતી મા-
થિતો ત્યાં અમુક ત્યાં માથેત તો તિહિન્યાથી ત્યાં કુતી અસલી, તર તો
શિકેષ્યા હુકુમ અગર પોસ્ટના હુકુમ ઇંગ્રીઝ માથેત તિહિન્યાના અસલ ત્યાં
ત્યાં માથે.

४३१. साक्षीचा अगर कैफियतांचा मजकूर परभावित सांगण्याकरिता दुभाष्या कोठारने. कोणा दुभाष्याची गरज कीजदारी कोठास पडेल तेव्हा साक्षीदारास शपथ देण्याविषयी त्या वेळेस चालू असणारा कोणत्याही कायद्यांत जी रीत सांगितली असेल त्या रीतीने त्या साक्षीचा अगर कैफियतीचा खरा तरतुमा करून सांगण्याविषयी त्या दुभाष्यास शपथ दिली पाहिजे आणि त्या दुभाष्याने त्या साक्षीचा अगर त्या कैफियतीचा खरा तरतुमा करून सांगितला पाहिजे.

१. क. ४१ वरील टीप पहा.

४३२. कोणत्याही कीजदारी कोठासुद्धे ज्या कोणा मनुष्यावर अपराध झाला किंवा झाला असा कोणत्याही कायद्याच्या मार्फतीने आपल्या कायद्याचा अर्थ देण्याचा हक्क आहे. जबाब देणारा कोणत्याही बारिस्टराच्या किंवा अटर्नीच्या किंवा सन १८६५ चे २० वे भाकनांतील नियमाप्रमाणे किंवा व किंवासंबंधी चालू असणारे इतर कोणतेही कायद्यांमध्ये योग्य रीतीने लावून असणाऱ्या वकीलाच्या मार्फतीने देण्याचा हक्क आहे. परंतु सदर प्रकारचे कोणतेही मनुष्याने आपला मबाब देण्यास आपणास मरत करण्याकरिता कोठाचे परवानगीने बारिस्टर किंवा अटर्नी किंवा वकील नाही असा कोणताही इतर मनुष्य नेमाचा परंतु इतर रीतीने नेमू नये.

१. मुखत्यार लोक जेव्हा कैदीसर्जे काम चालवीत असतील तेव्हा सन १८५५ चा अक्ट २ क. १३ हातील नियम तेथे लागू नाहीत. कदाचित् त्या मुखत्यारांची सक्षम प्रसिद्धीमुळे जेथे नगर वाढण्यास नेमाचाक ध्यानी, आणि त्या मुखत्यारास त्याचे असलाकडून जो जो काही मजकूर प्राप्त झाला असेल तो सर्व त्याने साक्षीत विचारण्यास सांगितल्या पाहिजे. तो न सांगण्याचा त्याचा हक्क नाही. तो हक्क फक्त बारिस्टर, वकील व अटर्नी यांचाच आहे. आणि हात मुखत्यार यांचा समावेश होत नाही. (क. हा. म्हा. १० पी. ठ. १४)

४३३. सोळा वर्षांच्या मातल्या वयाच्या कोणा मनुष्याने अपराध केला असाब वयाच्या वयाच्यास दि- असून त्याला त्या अपराधाबद्दल कोणा माहितीताने कामगिरी नये किंवा करण्याविषयी. अगर सेवान कोठांमि कैदेची शिक्षा सांगितली असता, त्यास कीजदारी सुसंगत कैद करण्याचा हुकूम न करता, जी रिफार्मेटरी प्रणये सुधारक्याची शाळा, कैदेस योग्य आहे असून इत्याख्या सारकाराने वसंत केली असेल, व जॉस योग्य शिक्षणी व एखादे उपयोगी कसब शिकविण्याची साधने असतील आणि, जी जॉस कैद केलेल्या मनुष्याच्या शिक्षे

अधी व न्याय शिकविण्याविषयी ते विषय सरकार करील ते वाढण्याविषयी राजी असा मनुष्याच्या ताब्यांत असेल, असा कोणत्याही रिकामंतरी मध्ये त्या मनुष्यास कैद करण्याविषयी हुकूम करण्याचा अधिकार त्या माजिस्ट्रेटस अगर सेशन कोर्तास आहे. ह्या कलमाच्या आधारेने कैद केलेल्या सर्व मनुष्यांस सरकारने केलेले ते निषेध लागू आहेत.

१. कटक्याविषयी सन १८६४ चा आक्ट १ क. ८ पहा.

२. सन १८६४ चा आक्ट १ (कटक्याविषयी) कलम ५ व सदर क. (क. ४३३) याचें अस्तंती सोळा वर्षांचे अंतील कैदी असल्यास त्याजला हें कलम लागू आहे. (आय. स. को. नं. १९ ता. ९ जानेवारी सन १८६५) मि. २ ४३३

४३४. सेशन कोर्ताच्या अगर माजिस्ट्रेटाच्या ताब्यांतील कोणत्याही को-
न्यायिक कोर्टाच्या कामाचा तनि केलेल्या शिक्षेचा कोणताही हुकूम अगर हुक-
मोस्त करण्याविषयी सेशन कोर्ता व माजिस्ट्रेटाचा हा एखादा हुकूम कायदेरीर आहे की नाही, असा त्या कोर्तांमिळें काम बरोबर चाललें की नाही हें पाहण्याकरिता त्या कोर्तांतील इतर जाणून तपासण्याचा अधिकार सेशन कोर्ताला व माजिस्ट्रेताला सर्वेच्छाल आहे. केलेला शिक्षेचा हुकूम अगर हुकूम हुकूम कायद्याला विरुद्ध आहे, असें सेशन कोर्ताचें अगर माजिस्ट्रेटाचें मत असलें, तर सदर कोर्ताच्या हुकुमाकरिता सेशन कोर्तानें अगर माजिस्ट्रेतानें त्या घटन्याविषयी रिवॉर्स केला पाहिजे. अठव्यांत ज्याचा संबंध आहे असा मनुष्यानें ह्या आक्तांतील वाच ३० ची हॉतील निषेधा-
अन्वये रीतीप्रमाणें अशील केले नसल्यास, ताब्यांतील कोणत्याही कोर्तानें केलेल्या शिक्षेच्या हुकुमांत अगर हुसच्या हुकुमांत फेरफार करण्याचा अधि-
कार सदर कोर्ताशिवाय कोणत्याही कोर्तास नाही.

१. माजिस्ट्रेताकडून कच्चा कथित केव्याविषयी जो ठराव सोला असेल तो गैरकय-
दा असेल तर हाथकोर्ताकडे लिहून पाठवून रद्द करिता येईल. (क. हा. नं. २ व. ५७)

२. क. ११४ आम्बरील टीप पहा.

३. नव्यापासून वाचकोष पोटास देवविषयविषयी जो माजिस्ट्रेतानें ठराव केला असेल ते कागद मागविण्याचा वा कलमाप्रमाणें सेशन कोर्तास अधिकार नाही. (मु. हा. ता. २८ एप्रिल सन १८६५ नव्या विन भरमाच्या आचे कलम)

४. फुलपार माजिस्ट्रेटाचा अधिकार चालविणारा माजिस्ट्रेट न्यायाधिकाराने संस्था-
विष्टिस्ट माजिस्ट्रेटाचा हस्तक्षेत्राचा नाही हे करे आहे, तथापि ह्या कलमाप्रमाणें

त्याने केलेले कल्याण कार्यास लागू नसत असेल किंवा इतर गैरशिक्षित प्रकार असेल तर त्या विरुद्ध आपला अभिप्राय लिहून तो कल्याण सेवानुसंग मार्केट हायकोर्टाकडे पाठविण्याचा अधिकार सिव्हिल सर्विस मजिस्ट्रेटसला आहे. (क. हा. सर. नं. १ ता. २५ मार्च सन १८६७ व्हा. ७ वृ. ११)

५. अपील कल्याण अपील कोर्टापुरते असेल तेव्हा त्या कामात ह्या कलमाप्रमाणे हायकोर्टाकडे अभिप्रायकारिता किंवा हुकुमाकारिता कल्याण पाठविण्याचा त्या अपील कोर्टास अधिकार नाही. (क. हा. व्हा. १४. ५)

६. अपील घाले मसत सेशन मज्जास ताब्यातील कोमत्याही तीनदारी कोर्टाने केलेल्या हुकुमात हात घालण्यास अधिकार नाही. जर तो हुकुम गैर कायदा असेल असे त्याच वाटेकड तर सर्व रेकॉर्ड पाहण्यास लागून हायकोर्टास रिपोर्ट करावा. (प्रो. म. हा. को. ता. ८ मार्च सन १८६९)

७. घालेला पुरावा गुण्याचे शाबितीविषयी वस आहे किंवा नाही हाविषयी अपील नसल्यास विचार करता येत नाही. (प्रो. म. हा. को. ता. ३० ऑगस्ट सन १८६९)

८. घालेला पुरावा पुरा नाही म्हणून अपील मसत शिक्का रद्द करता येत नाही किंवा तीत केरफार करिता येत नाही. तसे करण्यास कायद्यात शक घाली असणे पाहिजे. (टा. व्हे. म. हा. ता. १९ एप्रिल सन १८६९)

९. शिक्षा कायदेशीर असता ती फार कडक आहे म्हणून ह्या कलमाप्रमाणे हायकोर्टास हात घालता येत नाही. (प्रो. म. हा. को. ता. ३० ऑगस्ट सन १८६९)

१०. शिक्षित केरफार करावा लागत नसल्यास ताब्यातील कोमदारी कोर्टाने केलेल्या कामात काही अर्थक्यास असल्यास ज्या मजिस्ट्रेटसला किंवा दुसरे अधिकार्यास त्या सवाविने नेत मजिस्ट्रेटचे ठरावर अपील ऐकण्याचा अधिकार आहे व त्यास हायकोर्टास सिव्हिल सर्विस अधिकार आहे. (प्रो. म. हा. को. ता. २० फेब्रुवारी सन १८६३)

११. सर्व सटण्यात सेशन कोर्टाप्रमाणे मजिस्ट्रेटसला आपले ताब्यातील अधिकार्याची काही शिर कायदा करण्यास हायकोर्टास परमारे सिव्हिल सर्विस अधिकार आहे. (प्रो. म. हा. को. ४ मे सन १८६४)

१२. जर सॉगिगलेके रीतीप्रमाणे वाळण्याचा कामकाजप्रमाणे सर्व फुलपानर मजिस्ट्रेटसला असेल, ऐकण्याचा अधिकार आहे. असा सर्व अधिकार्यास अधिकार आहे. जि. व्हा. मजिस्ट्रेट मार्केट हायकोर्टास लिहिणे हे फक्त केलेकरिता आहे. (प्रो. म. हा. को. २० फेब्रुवारी व स. ४ मे सन १८६४)

१३. तपासण्याच्या अंमलदाराने हायकोर्टास लिहिले आहे, एवढ्याच कारणांने दिलेले शिक्षण तहकूब ठेवणे येणार नाही. (प्रो. म. हा. को. ता. २७ सप्टेंबर सन १८६९)

१४. सेवान कोर्तास एन्स्ट्रस्टीक एक्स्ट्राक्ट बाबून ह्या कलमाप्रमाणे जो हुकूम केल्य असेल तो निम्हा माजिसेतास मार्फत ज्या माजिसेतास कळविणे असेल त्यास कळविण्य पाहिजे. (प्रे. म. स. ता. १ मार्च सन १८९१)

१५. ह्या कलमांत "साक्ष्यातील" असे लिहिजे आहे त्यांत मिळ्याचे माजिसेताचे साक्ष्यातील सर्व माजिसेतांचा समावेश होतो. सर्व मिळ्याचे माजिसेतास आपले ताब्यातील सर्व माजिसेतांचे दप्तर बाबून त्यांनी शिक्षा किंवा हुकूम कायदेशीर रीतीने दिले आहेत किंवा नाही व प्रोविडिंग बरोबर आहे किंवा नाही हे पाहण्याचा अधिकार आहे. परंतु फुलपावर माजिसेताच्या प्रोविडिंगावर किंवा मिळ्याचे माजिसेतास फुलपावर माजिसेताचे प्रोविडिंगांत ज्या चुका झाल्या आहेत असे वाटत असेल त्या चुकांवर शिक्षा करण्याचा अधिकार नाही. जर शिक्षा किंवा हुकूम गैर कायदा झाला आहे असे त्यास वाटेल तर सेवान कोर्ताचे मार्फत त्याने तो कायदा हायकोर्टाकडे पाठवावा. (क. हा. को. सर. नं. १ सन १८९७) कलम २१ ग पहा.

१६. बरीच कोर्ताने प्रोविडिंग पाठविण्याचा हुकूम केल्य असता तो माजिसेतास काय केल्य पाहिजे. आणि त्याचा हुकूम कायदेशीर आहे किंवा नाही ह्याचा विचार घालला असेल तोंपर्यंत पी. को. क. १८८ वरून तो हुकूम अगत्य केव्हापर्यंत कोणा मनुष्यास बोली ठरवून शिक्षा देण्याचा अधिकार त्यास नाही. (जु. हा. व्या. १ पु. ४०७)

१७. कोणता एकदा हुकूम अगर शिक्षा गैर कायदा झाली आहे असे नरिष्ठ कोर्ताचे नमरेस येईल तर ताबडतोब तो सटल्य नरिष्ठ कोर्ताचे हायकोर्टाकडे पाठविला पाहिजे. अशा खटल्यांत अपिलची मुदत लागू नाही. (जु. रि. व्या. १ पी. प. नं. ६)

१८. जो सटल्य सेवानांत रीतीप्रमाणे कपिट झाल्य तो कपिट केल्यापासून गैर सोप आहे एकव्यास्य सवमेनरून रद्द करता येत नाही. गैर कायदाचा प्रकर असेल तर मात्र रद्द करता येईल. (आवा. स. को. ता. १९ सप्टेंबर सन १८९१)

४३५. ज्या अपराधांची चौकशी करण्याचा अधिकार सेवान कोर्तास मात्र माजिसेतांचे सोडून दिल्या आहे किंवा सेवान कोर्तास अगर मिळ्याचे माजिसेतास कोणता होण्याकरिता काढविण्याविषयी हुकूम करण्याचा अधिकार सेवान कोर्तास केव्हा हाचे ७ वे आसर्वात लिहिजे आहे तसे अपराधाचे आहे.

खटल्यांत कोणा आरोपित मनुष्यास माजिसेताचे सोडून दिले असल्यास त्याची चौकशी होण्याकरिता त्यास काढविण्याविषयी हुकूम करण्याचा अधिकार सेवान कोर्तास आहे. तथा अपराधाविषयी फिर्याद झाली असून तपास केल्याचाचून ती फिर्याद कोणा माजिसेतांचे काढ

४. टाकिनी मसज्यास तिच्या तबास करण्याविषयी हुकूम करण्याचा अन्वयाने सेशन कोर्तास यावे.

सदरु प्रकरणा अन्वयाविषयी फिरोद शाही असून ज्या मनुष्यावर फिरोद शाही त्यास तबास केव्हापासून माजिस्तेत सोडून देईल किंवा ती फिरोद काढून टाकील तो माजिस्तेत ताब्यांतील माजिस्तेत असेल तर जिच्याचे माजिस्तेतस सदरु प्रमाणे अधिकार आहे.

ज्या मनुष्यावर अन्वय घातित झाल्याचा ठराव कोणा माजिस्तेताने केला त्या मनुष्याने, ज्या अन्वयाची चौकशी करण्याचा अधिकार त्या माजिस्तेतस नाही असा अन्वय केला आहे असे सेशन कोर्तास वाटेक तर तो ठराव व रिजिस्ट्रार हुकूम रद्द करण्याचा आणि ज्या मनुष्यावर फिरोद शाही त्याची चौकशी होण्यासाठी आपणाकडे पाठवून देण्याविषयी हुकूम करण्याचा अन्वयाने सेशन कोर्तास यावे.

१. सेशन कोर्ताने माजिस्तेताचा अधिकारातील नाही असा कच्चा माजिस्तेताने सोडून दिल्या मसज्यास तो कपिट करण्याविषयी सेशन जजाने हुकूम दिल्या असेल तर त्यावर हायकोर्तात अपील चालणार नाही. (क. हा. म्हा. ९ पृ. ९)

२. क. ११ प्रमाणे फिरोदीची नवाबी घेतल्यापासून क. १७ प्रमाणे माजिस्तेताने फिरोद रर केली असून तो गुन्हा फक्त सेशन कोर्ताने अधिकारातील असेल तर फिरोदीची चौकशी करण्याचा हुकूम सेशन कोर्त देऊ शकेल. (क. हा. को. म्हा. पृ. ८ १२/१२)

३. अवितावर या कायद्याचे क. १२१ अंतर्गत संश्लेषावधारेने गुन्हा शाहीद होण्यासारखा पुरावा असल्यापासून सेशन कोर्ताने या कलमाप्रमाणे कपिट करण्याविषयी या कलमाप्रमाणे कधीही हुकूम देऊ नये. या कलमाप्रमाणे कपिट करण्याचे व न करण्याचे जे हुकूम सेशन जजाने दिले असतील त्यात हायकोर्त इस घालू शकत नाही. (क. हा. म्हा. १० पृ. १५)

४. माजिस्तेताने एका कामात जो गुन्हा आपल्या अधिकारातील शाहीद ठरवून कैदीस शिक्षा दिली. पुढे सेशन कोर्ताने ते कागद आणवून पाहता त्यावर फक्त सेशन कोर्ताचेच फक्त अधिकारातील गुन्हा घडला आहे, माजिस्तेताचे अधिकारातील घडला नाही असे सेशन जजाने वाटल्यावरून खटला कपिट करण्याविषयी हुकूम दिल्या. त्या कामात हायकोर्ताने ठरविले की, असा हुकूम देण्यास नदर्यास अधिकार नाही. (क. हा. को. म्हा. १० पृ. ३५)

५. ज्या खटल्याची चौकशी करण्याचा अधिकार सेशन कोर्तास, जिच्याचे माजिस्तेतस व ताब्यांतील पहिले वर्गाचे माजिस्तेतस आहे, तसे खटल्यांत कोणा मनुष्या

माजिस्तेतानें मोटलें अमर तसे खटव्याची चौकशी न करतां किर्याद काढून टाकिली तर तो खटला आपणाकडे कमिट करावा अमर त्या अर्जाची पुनः चौकशी करावी असा हुकूम करण्याचा अधिकार सेवान कोर्तास नाही. ज्या खटव्याची चौकशी करण्याचा अधिकार सेवान कोर्तास मात्र आहे तसे खटव्यास तसा हुकूम करण्यास मात्र अधिकार आहे. (पो. म. हा. को. ता. १४ अक्टोबर सन १८३२)

१. सेवान कोर्ताचे मात्र अधिकारातील मुन्दा चांगली चौकशी नेमण्याविषय माजिस्तेतानें सेवान असले व त्या खटव्यास गुन्हाचा मुरास आहे असे सेवान कोर्तास नटत असेल तर मात्र त्यास तो खटला कमिट करण्याविषयी, माजिस्तेतानें हुकूम द्यावा (बु. रि. न्हा. १ की. प. म. ११)

७. माजिस्तेतानें खटला सोडून दिल्या व सेवान कोर्ताने माजिस्तेतानें खटला कमिट करण्याविषयी हुकूम देण्याचे भाकवून दिले तर त्या कामांत हायकोर्त हात घालू शकत नाही. (बु. रि. न्हा. २ ड. ४४) अस्टिस ऑफ बि बीस जामे राणी साहेबोची प्रजा धर्माविनाच्या दुरोपिनास सोडून देण्यास ज्या खटव्यास हे कलम लागू पडत नाही. (बु. रि. न्हा. २ ड. ६४)

८. ज्या कलमांत सांगितलेल्या गुन्हाविषयांची किर्याद माजिस्तेतानें चौकशी न करता काढून टाकिली असेल तर त्या किर्यादीची चौकशी करण्याचा हुकूम देण्यास सेवान कोर्तास अधिकार आहे. (पि. पु. २३३)

९. एका माजिस्तेतानें पोलिसानें चौकशी करून केलेल्या रिपोर्टवरून दरबत्याचा खटला क. १८० प्रमाणें सोडून दिला. तो कमिट करण्याचा हुकूम देण्यास सेवान कोर्तास अधिकार नाही असे आग्रा सहर कोर्ताने ठरविले आहे. (आग्रा मं. १८१ न्हा. ५)

१०. क. १८० व ६७ पहा.

११. एका आरोपिताची चौकशी चालू असतो त्या गुन्हात दुसरे मनुष्याचा संशय आहे, परंतु त्यावर किर्याद घाली नसेल तर त्यास आणून पूर्वीचा तपास करण्याविषयी माजिस्तेतानें हुकूम देण्याविषयी सेवान कोर्तास अधिकार आहे किंवा नाही या विषयी संशय आहे. ज्या मुलाचा कलकत्ता हायकोर्ताने (बु. रि. न्हा. ७ ड. १८ इतिशेद मंदी साचे खटव्यात) विचार केला आहे, परंतु त्या कोर्ताने आपला अभिप्राय स्पष्ट दर्शविला नाही.

१२. दि० मा० किंवा फुलपावर मा० पांचे अधिकारातलेच ने कने असतील त्यावरली हक्की दुकस्त झालेले या कलमप्रमाणें सेवान कोर्तास अधिकार दिला आहे.

४२६. ज्या मनुष्यावर किर्याद घाली त्यास जामीन घेऊन सोडून देण्या-

जामीन देण्याविषयी हुकूम करणारी, अगर जामीन करण्यांत दिहण्याविषयी
रण्याचा अधिकार सेशन कोर्टास आहे. **४३६. कोणा माजिलेतानें सांगितली ती कमी करण्या**
विषयी, हुकूम करण्याचा अधिकार सेशन कोर्टास आहे.

१. उपा खटल्याची अव्वल चौकशी सेशन कोर्टांत चालते त्यास मात्र हें कलम लागू आहे. अपिलांत चालणारे खटल्यास लागू नाहीं. (मि. ६. २३२)

४३७. कोणा मनुष्यास कोणा फौजदारी कोर्टानें जामीन देण्याविषयी हु
जामिनाच्या मोबदला देणें हुकूम केला असता, त्या जामिनाच्या मोबदला जो
रण्याचा अधिकार नाहीं. **रकम कोर्ट ठरवील तितक्या रकमेचा नकद पैसा**
अगर तितक्या रकमेच्या सरकारी नोटी अमानत ठेविण्याविषयी परवानगी
देण्याचा अधिकार त्या कोर्टास आहे.

४३८. फौजदारी कोर्टांपुढें या बाबताचे आधारानें कोणत्याही खटल्याची
खटले चालविणारे न खात्रीदार चौकशी चालवी असता त्या चौकशीच्या कामांत
बाबे सर्वे.

इबीर झालेल्या कोणा फिर्यादीस अगर साक्षीदारास
जो राजकी कार्य पडला असेल तो सरकारच्या तर्फेन त्या या विषयी हुकूम
करण्याचा अधिकार त्यास आहे, परंतु त्या हुकुमास इलाक्याचे सरकार
हस्तियाचे गवरनर जनरल हन् कौन्सिलची पूर्वी मंजुरी घेऊन जे नियम ठर
वील ते नियम लागू होतील.

१. हें कलम माजिलेतास लागू आहे. (क. स. को. नं. १०५ सन १८६२)

२. उपा सालीदारास आपले घर सोडून जावें लागतें त्यास तितके दिवस लागती
ल तितके दिवस दररोज चार आणे पोटगी भत्ता देण्याची बहिमाट मुंबई इलाक्यांत
आहे. (मुं. का. १३ सन १८२७ क. ३४ र. ९) बंगाल इलाक्यांत सालीदार
उपा बेळेस सेशन कोर्टास हजर होतात त्या बेळेस मात्र त्यांना पोटगी भत्ता मिळतो.

४३९. कोणत्याही फौजदारी कोर्टांत झालेल्या चौकशीच्या कामांत गैरशि
कामातील गैरशिस्तपणाच्या स्तपणा शाना ह्या सबबीवरून, त्या गैरशिस्तपणा-
उत्पन्न करून चौकशी गैर राह
होई नये. **मुजें तनसाफ बरोबर शाना माहीं असें नसल्यास,**
अपिलावर अगर एटवीं ती चौकशी राह करूं नये, आणि त्या कोर्टानें केवळा
शिक्केचा ठराव फिरवूं नये.

१. क. ४२६ पहा.

२. एका कज्यात एका माजिलेताने काहीं पुरादा घेतला होता आणि बाकीचा
पुरादा दुसरे माजिलेतानें घेऊन सर्व पुराव्याहुन गुन्हा शाबीब करून शिक्षा दिली.

त्या कलमांत ह्या कलमाचे आधारे हायकोर्टाने हात घातला नाही. (मु. हा. ता. ९ मे सन १८६६ शेख इब्राहिम ह्याचे कज्यात)

३. क. १५० प्रमाणे चार्ज तयार करून बाबून दाखविला नाहीं, पण अमुक गुन्हा पुनः आहे असे स्पष्ट कळविले होते सनन जरी चार्ज योग्य रीतीने तयार करून बाबून दाखविला नव्हता तरी ह्या चुकीपासून आरोपिताचा कांहीं गैर फायदा झाला नाही. सनन इतक्याच चुकीवरून अपील कोर्टास शिस्त रर करता येत नाही. (क. हा. व्हा. १० फौ. ठ. १. ७)

४४०. कोणा कोजदारी कोर्टाने केलेला रोबटचा निवेद्या ठराव अगर हु. निवेद्या ठराव अगर हुकूम कूम याची नकल तो ठराव अगर हुकूम करण्याची याची नकल अर्ज दाखवाव याची. कारणे लिहून त्या वाटल्यांत तो ठराव अगर हुकूम केला त्या वाटल्यांतली कोणा पक्षकाराने अर्ज केला असतां उगीर न जायतां दिली पाहिजे.

सर्वप्रकारचे नकलेविषयी तो मनुष्य अर्ज करितो तो त्या ठरावावरून अगर हुकूमावरून कैदेत असून त्या ठरावावर अगर हुकूमावर अपील करण्यास इच्छित नसल्यास किंवा कांहीं विशेष कारणावरून त्यास ती नकल फुकट द्यावी असे कोर्टास योग्य वाटत असल्यास त्या मनुष्याचे नकल तो नकल करविली पाहिजे.

१. कोणी मनुष्य कैद भोगित असला तर त्याला ठरावाची नकल सधे कागदावर द्यावी असा इंग्रिस सरकाराने ता. ८ जानेवारी सन १८६२ नं. १८३ चा जाहिरनामा केला आहे.

२. न्यायाचे कार्यात जे हुकूम केले असतील त्याच्या नकला जो मागेल त्याला देणे जरूर आहे. अर्ज करणारा तुम्हांत नसल्यास नकल रटाप कागदावर द्याव्या. जो हुकूम झाला त्यावर अपील झाले असे अगर नसो, नकल मागितल्यास दिली पाहिजे. (क. हा. नं. ४५४ सन १८६३ व अग्रा स. को. ता. ४ नवंबर सन १८६३)

३. सेशन कोर्टाने केलेल्या ठरावाची नकल मागितल्यास नकल करून नेण्याचा हुकूम जजाने करावा. सेशन कोर्टाने आपल्या ठरावांत काप लिहिले ते पाहून त्याप्रमाणे पहिलाट करण्याकरिता त्या नकलाचा उपयोग करावा. (क. हा. सर. नं. १ सन १८६४)

४. ज्या खटल्यांत जजाने आपले हाताने केलेले टिपणाशीघाव दुसरे कागद नसतात त्या खटल्यांत टिपणाची नकल करण्याचा खर्च घेऊन नकल पक्षकारास द्यावी. (म. हा. नं. १३८ व्हा. १)

५. पत्रकारांचे सौधिकरिता, कोर्ताने ठरावाचा कार्ये लिहून ठेविली असतील त्या च्याही नकला देण्याविषयी कलकत्ता हायकोर्ताने ठराव केला आहे. (शु. रि. ५५५, फ्री. प. नं. ८)

४४१. कलकत्ता, मद्रास, व मुंबई हीं शहरें आणि खेत्स सेतलमेन्त म्हणजे कलकत्ता, मद्रास, व मुंबई या विन्स आफ् वेन्स नांवाचें बेट, सिंगापूर, व मलाका शहरांत आणि खेत्स सेतलमेन्त हीं संस्थानें, ब्रान्तीक पोलिसांचा मुख्य कमिशनरी यांन हा आक लागू नवहीं. पोलीस माजिखेत, व पोलीस ब्रान्च्या अधिकारांत अगर काय करण्याच्या रीतीस, ह्या आक्तांतीक मे नियम लागू आहेत म्हणून मुहाम सांगितलें आहे. जेरीत करून त्यांत ह्या आक्तांतीक कोणताही नियम लागू आहे अगर त्याने त्यांच्या अधिकारांत अगर रीतींत फेरफार होतो असें समजें नये.

[illegible]

१. क. २१ आनधरील टीप नं. १ ची पहा.

२. कजारचे सुपारटेंडेंट छात्रविषयी सन १८९७ चा कायदा २९ क. २६ व ४९ छ पहावी. छात्राची ये मजिस्त्रेटानरल सन १८६९ चा आक्त ३ (मुंबई) पहा.

४४३. सहर कोर्तांतल्या आणि त्याच्या ताब्यातील सर्व फौजदारी को
कामांचा सहर बंदोबस्त हंगामा- तांतल्या बहिषादीया आणि कामांचा बंदोबस्त क
करिता सहर कोर्तांत साधारण रण्याकरिता साधारण नियम ठरावून देण्याचा
निषेध करतो. आणि त्या कोर्तातील ज्या कामाला नमुना करून देणे जरूर आहे असे

घाटेक (ह्या आक्तांत तो नमुना नसल्यास) त्या कामाला तो नमुना करून देण्याचा, आणि त्या कोर्तांत उघड्याची दुकें व बारनिशा व हिशेब हीं ठेवण्याविषयी, आणि त्या कोर्तांत तयार करून पाठवावयाचे क्वांटर अगस्तसे हे तयार करून पाठविण्याविषयी, साधारण नियम ठरवून देण्याचा, आणि तशा नियमांत अगर नमुन्यांत बेलीबेलां फेरफार करण्याचा, अधिकार सदर कोर्तास आहे; परंतु तसे नियम आणि नमुने ह्या आक्तांतील अगर दुसऱ्या कोणत्याही चालू कायदांतील नियमास विरुद्ध नसावे. ह्या कलमाच्या आधारेने ते नियम सदर कोर्त करील ते सरकारी म्याजेतामध्ये प्रसित केले पाहिजेत.

४४४. हा आक्त केव्हांतर कोणत्याही कोर्तांत जीं किरकोळ फौजदारी ह्या आक्तांत तो काम करणारा घटनी व कायें चालू होतील तो ह्या आक्तांतील या रीत सांगितली आहे तीच काम करण्याची जी रीत सांगितली आहे त्या रीतीप्रमाणें होणें पाहिजेत. प्रमाणें होणें तितकें करून चालविलें पाहिजेत.

४४५. हा आक्त बंगाल, मद्रास, व मुंबई ह्या इलाख्यांत इतकी सन १८६२ च्या जायबुबारी महिन्याच्या पहिल्या तारखेपासून चालू झाला पाहिजे; परंतु बंगाला, मद्रास,

आणि मुंबई ह्या इलाख्यांतले सामान्य कायदे हिंदुस्थानांतल्या ब्रिटिश सरकारच्या अखलांतले ज्या मुलकांत चालू नाहींत त्या मुलकांत हिंदुस्थानचा गवर्नर जनरल हन् कोन्सिल अगर ज्या इलाख्याच्या सरकाराच्या ताब्यांत तो मुलूख असेल ते सरकार हा आक्त लागू करून त्याची जाहिरात सरकारी म्याजेतांत प्रसिद्ध करील तोपर्यंत हा आक्त त्या मुलकांत होणार नाहीं.

४४५. अ. बंगाल किंवा मद्रास किंवा मुंबई या इलाख्यांतले सामान्य फौजदारी नसकाचे काम कायदे ज्या मुलकांत चालू नाहींत त्या मुलकांच्या आलाख्याने रीतीविषये केले काम कोणत्याही विभागास हा आक्त कलम ४४५ या अन्वये लागू केला असेल अगर नागू करण्यांत येईल तेव्हां फौजदारी प्रकरणांत एखाद्या जिल्ह्याची वडिवाट करण्याच्या कामाविषयी मुख्य अधिकार ज्याला आहे त्या अधिकाऱ्यास (मग त्या अधिकाऱ्याची संज्ञा कोणतीही असो) खाली लिहिलेला अधिकार देण्याचा अखत्यार गवर्नर जनरल हन् कोन्सिलस किंवा त्या मुलकाचे सरकारास आहे अथवा ज्या अपराधांचा प्रकरणाची शिक्षा कायदांत सांगितली नाहीं तसे सर्व अपराधांची चौकशी कायद्यावरून जी एकत्र केंद्र देण्याचा अखत्यार आहे तो धरून पराकाष्टे सात वर्षे पर्यंत दोन्ही प्रकारांपैकी कोणत्याही एका प्रकारचे केंद्री शिक्षा

किंवा दंड अगर कैद व दंड सदरुं कायदातील ठरावाधन्ये करण्याचा अधिकार देण्याचा अखत्यार आहे.

४४५. व. ज्या अपराधाची चौकशी करण्याचा अखत्यार या कायदाच्या अखत्यार सौकर्यी कर- जोडलेले कागदावरून सेवान कोर्तास मात्र आहे त्याचा अखत्यार सेवान कोर्तास आहे त्या सदरन्यात काम वाढीस- तसे अपराधाची चौकशी सेवान कोर्तादाखल सदर न्यायाची रीत. प्रकारचे मुख्य अधिकाऱ्याने केली पाहिजे. याचि

त्या अधिकाऱ्याने सदरुं प्रकारच्या चौकशी करते वेळी या कायदाची वा १५ यांतील नियमाप्रमाणे वविवाह केली पाहिजे.

४४५. क. कलम ४४५ म. यांत सांगितलेला अखत्यार ज्या अधिकाऱ्याने अर्थिक- स दिला असेल त्याने चौकशी करून कोणा मनुष्यावर अपराधाचे शाबितीचा ठराव केला असेल त्या मनुष्यास हे कोर्तास कडे अर्पील करण्याचा अखत्यार आहे. याचि अपराधाचे शाबितीचे सदर प्रकारचे ठरावावर सेवान कोर्ताकडे अर्पील वाजणार नाही.

४४५. ड. मुलकाचे ज्या विभागास हा कायदा मार्गे सांगितल्याप्रमाणे हे कोर्तास एक अर्थ असेल लागू केला असेल किंवा लागू करण्यांत येईल त्या वेळा.

विभागांतील विचारावयाचे किंवा तपासणीचे किंवा अगिलाचे हे कोर्तास एक जडन असेल तेव्हा त्या जडनास आली लिहिलेले अधिकार आहेत अणजे कलमें ३९८ व ४०१ या अन्वये सदर कोर्तास दोघां जडनांस अगर त्याहुन अधिक जडनांस जे अधिकार आहेत ते सर्व अधिकार आहेत असे समजावे.

१. सन १८६९ चा आक्त १५ क. २ पहा.

जोडलेले कागद.

नमुने.

अ.

समन्साचा नमुना (कलम ६९.)

अ. व. अमुक ठिकाणचा राहणाऱा ह्यास.

(ज्या अपराधाची फिर्याद झाली असेल तो अपराध थोडक्यांत लिहाया ह्या फिर्यादीचा जबाब देण्याकरिता तुम्हीं हजीर व्हावे हे आवश्यक आहे ह्यास्तव ह्या समन्सावरून अमुक घणेचे अमुक महिन्याचे अमुक तारखेचे अमुक ठिकाणच्या (भागिन्नेता) पुढे तुम्ही स्वतः अगर कायदेशीर मुसल्यारच्या मार्फतीने, जसे असेल तसे हजीर व्हावे. ह्यांत लिहिल्याप्रमाणे व रण्यांत चुकूं नये.

तारीख

महिना

सन

[सही व शिक्का.]

ब.

बारंताच्या नमुना. (कलम ७६.)

[ज्या मनुष्यास अगर मनुष्यांस बारंत दवाबाब्याचें असेल त्याचें नांव व हुद्दा अगर त्यांचीं नांवें व हुद्दे ह्यास अगर ह्यांस.

अमुक मनुष्य अमुक ठिकाणी राहणारा ह्यावर [अपराध मिहाना] ह्या अपराधाची फिराद झाली आहे ह्यास्तव तुम्हास हा हुकूम केला आहे, तर तुम्ही सदरी लिहिलेला अमुक मनुष्य ह्यास धरून आमचे पुढें आणावा. ह्यांत लिहिल्याप्रमाणें करण्यास तुम्हां नये.

[सही व शिक्का.]

ह्या बारंताच्या पाठीवर पुढें लिहिल्याप्रमाणें दोरा लिहिल्याचा अन्वयार् आहे.

जर सदरी लिहिलेला अमुक मनुष्य हा अमुक महिन्याच्या अमुक तार-जेस आमचे पुढें इजीर होण्याविषयी वास्तमुलचका अमुक एकमेका लिहून देऊन अमुक एकमेका एक जामीन देईल (अगर प्रत्येक जामीन अमुक एक-मेका असे दोन जामीन देईल) तर त्यास सोडण्याचा अन्वयार् आहे.

तारीख

सही.

क.

कैदेंत ठेवण्याच्या बारंताच्या नमुना. (कलम १२२.)

अमुक मनुष्य अमुक ठिकाणी जेलर ह्यास.

अमुक मनुष्य अमुक ठिकाणाचा राहणारा ह्याजवर (ज्या अपराधाविषयी कैदीवर चार्ज केला असेल तो अपराध, व कैदेंत ठेवण्याच्या कामगाराला आ-धार कोणता हें लिहावें) ह्याचा चार्ज आहे. सबब ह्या बारंतावरून सदरी लिहिलेला अमुक मनुष्य ह्यास तुम्ही आपल्या ताब्यांत सदरहू ठिकाणाचा तुम्हां गांत घ्यावें आणि तो तेथून कापद्याप्रमाणें सुटें पर्यंत त्यास बंदोबस्तानें ठेवावें.

तारीख

महिना

सन

द

लोकांचा स्वस्थपणा राज्याविषयी मुखळक्याचा नमुना.

(कलम २८४.)

मी अमुक, अमुक ठिकाणचा राहणारा, मला अमुक मुदतीपर्यंत लोकांचा स्वस्थपणा राज्याविषयी मुखळका लिहून देण्याविषयी हुकूम झाल्यावरून लिहून देतो कीं मी सदरूँ अमुक मुदतीपर्यंत लोकांचा स्वस्थपणा मोडणार नाही, अगर ज्या कृत्याने लोकांचा स्वस्थपणा मोडण्यासारखा असेल तसें कोणतेंही कृत्य करणार नाही. आणि ह्यांत लिहिल्याप्रमाणें जर धर्तरेला नाहीं तर मी राणी साहेबांस अमुक रुपये दंड देईन.

तारीख

मुकम चसामीच्या मुखळक्यास लोकांच्याच्या जामीनकराच्याचा नमुना.

मी लिहून देतो कीं सदरीं लिहिलेला अमुक अनुषंग ह्यास मी थसा जामीन झालों आहे कीं तो सदरूँ मुदतीपर्यंत लोकांचा स्वस्थपणा मोडणार नाही, अगर ज्या कृत्याने लोकांचा स्वस्थपणा मोडण्यासारखा आहे तसें कोणतेंही कृत्य करणार नाही; आणि त्याप्रमाणें तो वर्तला नाहीं, तर मी राणी साहेबांस अमुक रुपये दंड देईन.

तारीख

३.

कटले बाजविण्याविषयी अगर सास देण्याविषयी.

मुखळक्याचा नमुना. (कलमें १५८ व २३२.)

मी अमुक, अमुक ठिकाणचा राहणारा, लिहून देतो कीं मी अमुक ठिकाणीं आमक्याच्या कोर्तात गुढील अमुक महिन्याच्या अमुक तारखेस अमुक बाजलां दवीर होईन, आणि कटले चालवीन, (किंवा कटले चालवीन व सास देईन, किंवा सास देईन, जसें असेल तसें.) ह्यांत लिहिल्याप्रमाणें मजकूरून झाल्यास मी राणी साहेबांस अमुक रुपये दंड देईन.

फ.

सांगण्या वर्तणुकीविषयी मुचलक्याचा नमुना. (कलम ३००.)

मी अमुक, अमुक ठिकाणच्या राहणारा, मला अमुक मुदतीपर्यंत राणी-
साहेबांशी व त्यांच्या सर्व प्रजांशी सांगण्या प्रकारें वर्तण्याविषयी मुचलका लिहून
देण्याचा हुकूम झाल्यापळून लिहून देतो कीं मी सदरी लिहिलेल्या मुदतीपर्यं-
त राणीसाहेबांशी व त्यांच्या सर्व प्रजांशी सांगण्या प्रकारें धरेंन. जर सदरी
लिहिल्या प्रमाणें मी वर्तलों नाहीं, तर मी राणीसाहेबांस अमुक रुपये दंड
देन.

तारीख

मुख्य असाफीच्या मुचलक्यास जोडावयाच्या जामीनकराच्याचा नमुना.

मी लिहून देतो कीं सदरी लिहिलेला अमुक मनुष्य हास मी असा जामी-
न घालों आहे कीं तो सर्व्ही मुदतीपर्यंत राणीसाहेबांशी व त्यांच्या सर्व प्रजां-
शी सांगण्या प्रकारें वर्तल; आणि जर त्याप्रमाणें तो न वर्तल तर मी राणीसा-
हेबांस अमुक रुपये दंड देन.

जोडलेला कागद.

समजुतीच्या टिपा.—पहिली.—ह्या कागदातील २ व्या व ३ व्या कोष्टकांत “अपराध” व हिंदुस्थानच्या अपराधांस्त शिक्षा करण्याविषयी कायदा ह्याच्या अन्वये “शिक्षा” ह्या सदराखाली जो मजकूर लिहिल्या आहे तो त्याच्या संबंधाची हिंदुस्थानच्या अपराधांस्त शिक्षा करण्याविषयी कायदा ह्यातील कलमें ह्यांत सांगितलेल्या अपराधांची व शिक्षाची लक्षणें म्हणून लिहिली नाहीं. अगर त्या कलमांचा सारांश म्हणून लिहिला नाही, तर पहिल्या कोष्टकांत ज्या कलमांचे अंक लिहिले आहेत त्या कलमांचे विषय काय आहे हे दर्शविण्याकरिता लिहिल्या आहे.

दुसरी.—कोष्टक ५ ह्यांत “मागीन घेण्याचा अखत्यार आहे की नाही” हे शब्द लिहिले आहेत ह्या कायद्याच्या ११२ व्या व ११३ व्या कलमांतले मजकुराच्या अनुषंगाने समजले पाहिजे.

तिसरी.—ज्या अपराधांची चौकशी असुन कोतनि करानी म्हणून ७ व्या कोष्टकांत सांगितले आहे त्या अपराधांची चौकशी त्या कोर्ताच्या बरिस्त कोर्ताखदी करण्याचा अखत्यार आहे, उदाहरण,—७ व्या कोष्टकांत ज्या अपराधांची चौकशी करण्याचा अधिकार माजिस्त्रास आहे म्हणून सांगितले आहे त्या अपराधांची चौकशी करण्याचा अधिकार सेशन कोर्ताखदी आहे.

चवथी.—७ व्या कोष्टकांत लिहिलेल्या “जिद्दयाचा माजिस्त्रा” ह्या शब्दांत माजिस्त्राचा अधिकार चालविण्याच्या हरएक कामगाराचा समावेश होतो.

पांचवी.—७ व्या कोष्टकांत लिहिलेल्या “कोणताही माजिस्त्रा” ह्या शब्दांत पहिल्या वर्गातला अगर दुसऱ्या वर्गातला हरएक ताब्यातील माजिस्त्रा ह्याचा समावेश होतो.

सहावी.—हिंदुस्थानातील ब्रिटिश सरकारच्या अमलातील ज्या मुखर्तात बंगाला, मद्रास व मुंबई ह्यांतील साधारण कायदे चालू नसतील त्या मुखर्तात ह्या आक्तांत दिलेले अधिकार त्या त्या मुखर्ताचे सरकार जे कामगार नेमील त्यांनी चालवावे.

सातवी.—“दुसरे कायदे तोडून केलेले अपराध” अशा सदराचा जो या जोडलेल्या कागदाचा शेवटला भाग आहे त्या भागावरून खाली लिहिलेले गोष्टीत फेरफार होतो किंवा त्यास व्यत्यय येतो असे समजून नये म्हणजे दुसरे कायद्याअन्वये ज्या अपराधावरून शिक्षा देता येत असेल त्या अपराधाचे काम चालविण्याचे रीतीविषयी त्या कायद्याचे विशेष ठराव केला असल्यास त्या ठरावांत फेरफार होतो किंवा त्यास व्यत्यय येतो असे समजून नये.

बाब ५ ची-साक्ष्य करण्याविषयी.

१	२	३	४	५	६	७
वक्तव्य.	अपराध.	जोखेवाक वारंवारचूने धरण्याचा प्रयत्नार आहे की नाही.	ज्या अपराधास साक्षीला येण्याची गरज आहे की नाही.	कोमीन देण्याचा धाकदार आहे की नाही.	विद्वानांमत्ता अपराधास साक्षी करण्याविषयी कायदा याच्या अन्वये शिक्षा.	जोखण्या कोर्तोस कोट्टी इतरांना कोट्टी करार आहे.
१०९	कोणी साक्ष देण्यावरून एखादा अपराध घडला आणि ते साक्ष्य करणाऱ्यावरून पुराव शिक्षा सविनयकी नाही, तसे साक्ष.	ज्या अपराधास साक्षीला येण्याची गरज आहे की नाही.	ज्या अपराधास साक्षीला येण्याची गरज आहे की नाही.	कोमीन देण्याचा धाकदार आहे की नाही.	ज्या अपराधास साक्षीला येण्याची गरज आहे की नाही.	ज्या अपराधास साक्षीला येण्याची गरज आहे की नाही.
११०	ज्या अनुषंगाने साक्ष मिळाले त्याने त्या साक्ष करणाऱ्याच्या हाराबाबून मिळालेल्या हाराबाबाने ते हत्ये केलेल्या साक्ष.	ज्या अपराधास साक्षीला येण्याची गरज आहे की नाही.	ज्या अपराधास साक्षीला येण्याची गरज आहे की नाही.	कोमीन देण्याचा धाकदार आहे की नाही.	ज्या अपराधास साक्षीला येण्याची गरज आहे की नाही.	ज्या अपराधास साक्षीला येण्याची गरज आहे की नाही.
१११	एखादा हत्यास साक्ष केले असता त्या हत्या घडले, व ते	ज्या अपराधास साक्षीला येण्याची गरज आहे की नाही.	ज्या अपराधास साक्षीला येण्याची गरज आहे की नाही.	कोमीन देण्याचा धाकदार आहे की नाही.	ज्या अपराधास साक्षीला येण्याची गरज आहे की नाही.	ज्या अपराधास साक्षीला येण्याची गरज आहे की नाही.

११३ ज्या अपराधास अनुल- खून असले तर, ११३ ज्या अपराधास साक्ष केले त्या कत्यापा- सून साक्ष करणाऱ्याच्या मनसिल्या परिणामासून निराळा परिणाम घ- डला आहे तेव्हा.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	राधाबल जी शिक्षा असे- ल ती. जो अपराध केला त्याजवर ल जी शिक्षा असेल ती.	वर प्रमाणे.
११४ अपराध घडते वेळेस साक्ष करणारा जवळ असला तर.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.
११५ ज्या अपराधास प्रमाणेची शिक्षा अगर जन्मपर्यंत काळोपाण्यावर पाठवि- ण्याची शिक्षा कायद्यांत सांगितली आहे अशा अपराधास साक्ष केले असून त्या साक्षामुळे तो अपराध घडला नसला तर.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	हेतो प्रकारांपैकी कोणत्याही एका प्रकारची कैद सात वर्षेपर्यंत न दंड.	वर प्रमाणे.
ज्यापासून नुकसान झाले ते हस्य सा- क्ष कोठ्यामुळे घडले तर.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	हेतो प्रकारांपैकी कोणत्याही एका प्रकारची कैद चौदा वर्षेपर्यंत न दंड.	वर प्रमाणे.
११६ ज्या अपराधास कैदेची शिक्षा कायद्या- त सांगितली आहे अशा अपराधा- स साक्ष केले असून त्या साक्षामु-	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	ज्या अपराधास साक्ष्या अपराधास कायद्यांत ज्या द्वारा साक्षे त्यावरल प्रकारची कैद सांगितली असेल त्या कैदेचे समकित	वर प्रमाणे.

बाब ५ ची.-साथ करण्याविषयी (पुढे चालू)

१ कलम.	२ अपराध.	३ पोलिशस शरसोबुन घाय धरण्याचा बसव्यार आहे की नाही.	४ घायः प्रथम कोणते तऱ्हे. शराने किंवा सक्नेस.	५ नामीन वेण्या वा खत्यार आहे की नाही.	६ दिव्यानेच्या अपराधास शिक्षा करआविषयी कायदा कोणत्या अन्वये शिक्षा.	७ कोणत्या कोनास पोहोचो करव्याचा अपराध आहे.
	छे तो अपराध घडला नाही तसे साद्य.			असेल अगर नसेल त्याप्रमाणे.	अधिक मुदतीच्या खुप्यास पर्यंत कैद, अगर बंद, अगर कैद व बंद.	
	त्या अपराधाचा प्रतिबंद करावा हे ज्याचे काय आहे असा सरकारी नौकर, साद्य करण्यास असला, किंवा ज्यास साद्य घाले तो असा सरकारी नौकर असला तर.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	त्या अपराधास कायदात ज्या प्रकारची कैद सांगितली असेल त्या कैदेचे सनोहून अधिक मुदतीच्या अर्धपर्यंत कैद, अगर बंद, अगर कैद व बंद.	वर प्रमाणे.
११७	साधारण सर्व लोकांनी किंवा दहाडून अधिक मनुष्यांच्या मंडळीने अपराध करावयाविषयी साद्य.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	दोहो प्रकारांको कोणत्याही एका प्रकारची कैद तीन वर्षपर्यंत अगर बंद अगर कैद व बंद.	वर प्रमाणे.
११८	ज्या अपराधास मरणाची शिक्षा अगर काळोपाच्यावर पाठविण्याची शिक्षा	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	आवल्या नवी.	दोहो प्रकारांको कोणत्याही एका प्रकारची कैद सात	वर प्रमाणे.

कायदांत सांगितली आहे तसा अपराध करण्याचा नेत छत्रविणे, तो अपराध घडला तर.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर्षपर्यंत व दंड.
तो अपराध घडला नसला तर.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	दोहो प्रकारांपैकी कोणत्याही एका प्रकारची कैद तीन वर्षपर्यंत व दंड..
११५ कोणी सरकारी नौकर त्या अपराधास प्रतिबंध करण्याचें त्याचें काम आहे तो अपराध करण्याचा नेत छत्र-बील, तो अपराध घडला तर.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	त्या अपराधास साऱ्या अपराधास साऱ्या झाले त्या अपराधावरल घेण्या-चा अखत्यार असेल अगर नसेल त्याप्रमाणे.	कैद कायदांत सांगितली असेल त्या कैदेचे सर्वांतून अधिक मुदतीचे वर्षपर्यंत कैद किंवा दंड किंवा कैद व दंड.
त्या अपराधास मरणाची अगर काळेच्या पाण्यावर पाठविण्याची शिक्षा कायदांत सांगितली असली तर.	वर प्रमाणे.	त्या अपराधास साऱ्या अपराधास साऱ्या झाले त्या अपराधावरल नस करण्याचा अखत्यार असेल त्याप्रमाणे.	त्या अपराधास साऱ्या अपराधास साऱ्या झाले त्या अपराधावरल नस करण्याचा अखत्यार असेल त्याप्रमाणे.	दोहो प्रकारांपैकी कोणत्याही एका प्रकारची कैद दहा वर्षे पर्यंत.
				त्या अपराधास साऱ्या झाले त्याची चौकशी करण्या-चा अधिकार ज्या कोर्टाला असेल त्या कोर्टास.

बाब ५ बी.-साक्ष्य करण्याविषयी. (पुढे चालू)

१ कलम.	२ अपराध.	३ दीक्षास घटनासुचनापत्र धरण्याचा अन्वयार्थ आहे की नाही.	४ तपास कोणते क-यांनी केला जाई रहित. जरीत किंवा संशय.	५ आपराधास सा- क्ष्य झाले त्या व्य- क्तीचा नाव आहे की नाही.	६ विद्वत्पंडित या अपराधास किंवा दुरुव्यावृत्ती कोणत्या अन्वये दिवा.	७ दीक्षा कोणत्या कडी करणाऱ्या अधि- कार आहे.
	तो अपराध घडला नसला तर . . .	नर प्रमाणे.	नर प्रमाणे.	आपराधास सा- क्ष्य झाले त्या व्य- क्तीचा नाव आहे की नाही.	त्या अपराधास ज्या प्रकारची कैद कायद्यात संगितली असेल त्या कैदेचे सर्वानु- मधिक मुदतीचे चतुर्थांश पर्यंत कैद, किंवा दंड, किंवा कैद व दंड. नर प्रमाणे.	नर प्रमाणे.
१२०	ज्या अपराधास कैदेची किंवा कायद्यात संगितली आहे तो अपराध करणाऱ्याचा बेत छत्रविर्णे, तो अपराध घडला तर तो अपराध घडला नसला तर . . .	नर प्रमाणे.	नर प्रमाणे.	नर प्रमाणे.	त्या अपराधास ज्या प्रकारची कैद कायद्यात संगितली असेल त्या कैदेचे सर्वानु- मधिक मुदतीचे एक अ- र्धभागापर्यंत कैद किंवा दंड किंवा कैद व दंड. नर प्रमाणे.	नर प्रमाणे.

काय ६ बी.-सरकारच्या विरुद्ध अपराध.

१२१ राणी साहेबांची युद्ध चालविणे, किंवा भारतातीलून धरून नेणे	भारत.	असत्यार नाही.	मराठांची शिला अगर अन्य-पर्यंत काळेपाण्याकड पाठ-विण्याची शिला व सर्व भा-स सरकारीत घेणे.	सेवान कोर्त.
१२१ राणी साहेबांची युद्ध चालविण्याचा प्रयत्न करणे, किंवा तथा युद्धास साहाय्य करणे.	नर प्रमाणे.	नर प्रमाणे.	नर प्रमाणे.	नर प्रमाणे.
१२२ राणी साहेबांची युद्ध चालविण्याच्या इराद्याने कोणते कोणते जमावणे.	नर प्रमाणे.	नर प्रमाणे.	नर प्रमाणे.	नर प्रमाणे.
१२३ युद्ध चालविण्याचा लाग सावासा ह्या इराद्याने दो वेळ छपविणे.	नर प्रमाणे.	नर प्रमाणे.	नर प्रमाणे.	नर प्रमाणे.
१२४ कायद्याने दिलेल्या कोणताही अधिकार चालविण्याविषयी अगर न चालविण्याविषयी न छपविण्याच्या अगर जमवी करण्याच्या इराद्याने गवामर जनरल न गवामर वीरिरे ह्यांच्या आगावर जाणे.	नर प्रमाणे.	नर प्रमाणे.	नर प्रमाणे.	नर प्रमाणे.

बाब ६ बी.-सत्काराच्या विरुद्ध अपराध. (पुढे काळू)

क्र.सं.	अपराध.	३	४	५	६	७
		केमिस्टास सारनाथ/पुनः प्राप्तीचा धाड्यावर पाडे की नाही.	प्रथम कोनवे क-नामिन ऐण्याचा भास. आर. आहे की नाही.	द्वितीय कोनवे क-नामिन ऐण्याचा भास. आर. आहे की नाही.	तृतीय कोनवे क-नामिन ऐण्याचा भास. आर. आहे की नाही.	चौथ्या कोनवे क-नामिन ऐण्याचा भास. आर. आहे की नाही.
१२६	राणी सारनाथ व कोणत्या लेंडोनील कोर्णी सरकारचा सदस्य संबंध अगार सद्धा असून त्या सरकारा-नी युद्ध चालविणे अगार तशा युद्धास साक्ष करणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	जन्मपूर्वत काळेपण्यावर पा-ठविण्याची शिक्षा व दंड, किंवा दोहो प्रकरणांपैकी कोणत्याही एका प्रकारची कैद सात वर्षे पर्यंत व दंड, किंवा दंड.	वर प्रमाणे.
१२६	राणी सारनाथ व कोणत्याही संस्था-नाचा सदस्य संबंध अगार सद्धा असून त्या संस्थानाच्या मुल्लखत लुट करणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	दोहो प्रकरणांपैकी कोणत्याही एका प्रकारची कैद सात वर्षे पर्यंत व दंड, आणि कोहो माल सरकारांत घेणे.	वर प्रमाणे.
१२७	कलमे १२६ व १२६ अंतर्गत सार-नाथ लेंडोनील युद्ध करून अगार लुट करून मिळविलेला माल घेणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.
१२८	राज्य प्रकरणांतला किंवा युद्धांतला के-दी कोणा सरकारा नी काराच्या	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	जन्मपूर्वत काळेपण्यावर पा-ठविण्याची शिक्षा, किंवा	वर प्रमाणे.

विमतीस असम त्यास आपसु- धीने जाऊ देणे.	गर धमणे.	गर प्रमाणे.	असत्यार आहे.	दोहो प्रकारपैकी कोणत्या- ही एका प्रकारची कैद बहा वर्षपर्यंत, व बंद.
२२ राज्य प्रकारांतला किंवा मुदतिला को- ही कोणा सरकारी नौकाच्या विमतीस असून त्यास त्यास जाऊ देणे.	गर प्रमाणे.	गर प्रमाणे.	असत्यार नाही.	नुसती कैद तीन वर्षपर्यंत, सेवान कोर्तास भा- र निवडावे या- निकेतास.
२३ तक्षा कैदीला सुटून जाण्यास प्रवृत्त करणे अगर त्यास सोढविणे; अ- गर त्यास आप्त्य देणे, अगर त्यास फिरून धरण्याच्या कामा- ला प्रतबंध करणे.	गर प्रमाणे.	गर प्रमाणे.	असत्यार नाही.	अन्यपर्यंत काळेपाण्यावर पा- सेशन कोर्तास. ठविण्याची शिक्षा, किंवा दोहो प्रकारपैकी कोणत्या- ही एका प्रकारची कैद द- हा वर्षपर्यंत, व बंद.

भाग ७ बी.-कॉज व आप्त्यार खासबंदी आप्त्यार.

२४ दंगा करण्यास साक्ष करणे, किंवा वारंवार चून धरण्या- चा असत्यार आहे.	बसतं.	असत्यार नाही.	अन्यपर्यंत काळेपाण्यावर पा- सेशन कोर्तास. ठविण्याची शिक्षा किंवा दोहो प्रकारपैकी कोणत्या- ही एका प्रकारची कैद द- हा वर्ष पर्यंत, व बंद.
२५ दंगा करण्यास साक्ष करणे, किंवा वारंवार चून धरण्या- चा असत्यार आहे.	बसतं.	असत्यार नाही.	अन्यपर्यंत काळेपाण्यावर पा- सेशन कोर्तास. ठविण्याची शिक्षा किंवा दोहो प्रकारपैकी कोणत्या- ही एका प्रकारची कैद द- हा वर्ष पर्यंत, व बंद.

बाब ७ वी.-जीव व आरमार आसर्विधी अपराध. (पुढे बालू.)

१	२	३	४	५	६	७
अपराध.	अपराध.	येकिसास शरणावीचून भायः प्रयास कोनने के-आधीन देण्या वा भय धरण्याचा अन्वयार् भारी को नही. भारी को नही. भारी को नही. भारी को नही. भारी को नही. भारी को नही. भारी को नही.	भारत.	अवस्थार नाही.	अपराधी शिक्षा, किंवा जन्म पर्वत काळेयाण्यावर पाठ- विण्याची शिक्षा, किंवा दो- हो प्रकारपिकी कोणत्याही एका प्रकारची कैद वही. नवे पर्वत व दंड.	कोणत्या कोर्तास को- इकी देण्याचा अधि- कार आहे.
१३२ देगा करण्यास सांग करणे, त्या सा-आरंताचून धरण्या- वा अवस्थार आहे.	देगा करण्यास सांग करणे, त्या सा-आरंताचून धरण्या- वा अवस्थार आहे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	कोर्तास अग- र निव्हाच्या मा- निव्हासास.	
१३३ अशुद्ध अंमलदार आपले अमलाचे काम करीत असता त्याच्या आंगावर जाण्याविषयी अमलदारस अग- शिपायास अग- ललाशास सांग करणे.	अशुद्ध अंमलदार आपले अमलाचे काम करीत असता त्याच्या आंगावर जाण्याविषयी अमलदारस अग- शिपायास अग- ललाशास सांग करणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	कोर्तास कोणत्याही कोणत्याही कोर्तास.	
१३४ अशुद्ध अंमलदार आंगावर जाण्यास सा- द्य करणे, ती गोष्ट घडली तर.	अशुद्ध अंमलदार आंगावर जाण्यास सा- द्य करणे, ती गोष्ट घडली तर.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	कोर्तास कोणत्याही कोणत्याही कोर्तास.	
१३५ चाकरी सोडून पळून जाण्यास अम-	चाकरी सोडून पळून जाण्यास अम-	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	कोर्तास कोणत्याही कोणत्याही कोर्तास.	

लढारास अगर शिपायास - अगर खलाशास साह्य करणे.				एका प्रकारची कैद होऊ. स्त्रोत.
१२६ चाकरी सोडून पळून आलेल्या सदई प्रकारचे अमलदारास अगर शिपायास अगर खलाशास अभय देणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.
१२७ जिनसी गलबताच्या नाकल्याच्या कि-आंतोवांचून धरून नये.	समस्त.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.
१२८ वेडुकमोण्याचे काम करण्यास अंमल-आंतोवांचून धरण्या-आवसत्यार आहे.	वारंत.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.
१४०६ शिपाई आहे असे लोकाना मानवे त्या शिपायाच्या पेशेबा-प्रमाणे पेशेबास करणे, अगर त्याच्या विवाहाप्रमाणे चिन्ह बाळगणे.	समस्त.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.

बाबू द. श्री. - लीक्रीया हकशणभाषया विरुद्ध संघर्ष.

क्र.सं.	१	२	३	४	५	६	७
१	कलम.	अपराध.	शोभितल दरमानीबून धरणाबा अखणार बाहे को नाही.	अवः प्रथम कोनते क-राते. धारण किस समन्त.	आमीन येणा बा अख-आर आहे को नाही.	पिडकमणा धरणापीस शिहा करणाविणे कोपदा हाच्या धनने शिहा.	कोक्या कोनास पीड-शी करणा बा धो-डार आहे.
२	१४ गैर कायद्याच्या मंडळीसलम असणे.	वसतीवातंतमानीबून धरणा-बा अतयार आहे.		समन्त.	असत्यार आहे.	बोहो प्रकारपिकी कोणत्याही एका प्रकारची कैद सहा माहिने पर्यंत किवा दंड कि-वा कैद न दंड.	कोणत्याही माहिनेसे तांच.
३	१४४ एलावे घातक हात घेऊन गैर काय-द्याच्या मंडळीत मिळणे.		वर प्रमाणे.	वरंत.	वर प्रमाणे.	बोहो प्रकारपिकी कोणत्याही एका प्रकारची कैद दोन नवे पर्यंत, किवा दंड, किवा कैद न दंड.	वर प्रमाणे.
४	१४५ गैर कायद्याच्या मंडळीस ती मंडळी मोडण्याबा कुकुर हाला आहे हे बाधित असून तोच जाणे अगर राहणे.		वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.
५	१४७ गर्दी करणे.		वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	बोहो प्रकारपिकी कोणत्याहीवेधान कोतोस किं-एका प्रकारची कैद तीन	वर प्रमाणे.
६	१४८ घातक हात घेऊन गर्दी करणे.		वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.

बाब १ बी. सरकारी निकाशांनी केलेले अपराध किंवा त्याच्या संबंधीले अपराध.

१ क्र.सं.	२ अपराध.	३ पोळिवास नारवालांनूपास प्रत्येक कोर्तेतून नारवालां आडकार्यार घाली की नारी.	४ कोर्तेतून नारवालां आडकार्यार घाली की नारी.	५ कोर्तेतून नारवालां आडकार्यार घाली की नारी.	६ विद्वानांच्या अपराधांस विषय करवावयाची कायदा याच्या अन्वये किंवा.	७ कोणत्याही सेवान कोर्तास अग्रा-एका प्रकारची कैद तीन वर्षे पर्यंत, किंवा दंड, किंवा कैद व दंड.
१६१	सरकारी नौकर असून अगर सरकारी कार्यालयात असून कोर्ता सरकारी कार्यालयात कोर्ता येणे नौकराच्या त्या सेवेत येणे.	सरकारी कार्यालयात असून कोर्ता येणे.	सरकारी कार्यालयात असून कोर्ता येणे.	सरकारी कार्यालयात असून कोर्ता येणे.	कोर्ता येणे.	कोर्ता येणे.
१६२	सरकारी नौकर असून कोर्ता येणे.	सरकारी कार्यालयात असून कोर्ता येणे.	सरकारी कार्यालयात असून कोर्ता येणे.	सरकारी कार्यालयात असून कोर्ता येणे.	कोर्ता येणे.	कोर्ता येणे.
१६३	सरकारी नौकर असून कोर्ता येणे.	सरकारी कार्यालयात असून कोर्ता येणे.	सरकारी कार्यालयात असून कोर्ता येणे.	सरकारी कार्यालयात असून कोर्ता येणे.	कोर्ता येणे.	कोर्ता येणे.
१६४	सरकारी नौकर असून कोर्ता येणे.	सरकारी कार्यालयात असून कोर्ता येणे.	सरकारी कार्यालयात असून कोर्ता येणे.	सरकारी कार्यालयात असून कोर्ता येणे.	कोर्ता येणे.	कोर्ता येणे.

[illegible]

अर ते समयस अगर ती मोतीस न्या- याच्या कोतीस जातीने हजीर होणे वगैरे विषयी असले तर.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	नुसती कैद सहा महिने प- र्यंत, किंवा दंड एक हजार रूपये पर्यंत, किंवा कैद व दंड.	वर प्रमाणे.
१७२. समयस अगर नेतीस वज्रविषयाचा किंवा दकत्रिण्याचा प्रतिबंध करणे, किंवा दकत्रिण्यावर काढणे किंवा दबडी विटवून ताहीर करण्याचा प्रतिबंध करणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	नुसती कैद एक महिनापर्यंत, मिळ्याच्या माहिने- त किंवा ५०० रुपये प- र्यंत दंड, किंवा कैद व दंड.	वर प्रमाणे.
१७३. जातीने अगर मुलत्याग्याचा मार्फतीने अमुक ठिकाणी हजीर होण्यानिव- धी कायदेशीर हुकूम झाला असू- न तो न मानणे, किंवा तेथून हुकुमार्जाचून लागणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	नुसती कैद सहा महिने पर्यंत किंवा एक हजार रूपये प- र्यंत दंड किंवा कैद व दंड.	वर प्रमाणे.
१७४. जातीने कोतीस जातीने हजीर होणे वगैरे विषयी ते समयस वगैरे अस- ले तर.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	नुसती कैद एक महिनापर्यंत कोणत्याही माहि- किंवा ५०० रुपये पर्यंत दंड, किंवा कैद व दंड.	वर प्रमाणे.
१७५. जातीने नौकराकडे वसरेपना हजीर	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	नुसती कैद सहा महिने पर्यंत, किंवा एक हजार रूपये प- र्यंत दंड, किंवा कैद व दंड.	वर प्रमाणे.
१७६. जातीने नौकराकडे वसरेपना हजीर	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	नुसती कैद एक महिनापर्यंत, त्या कोतीस अपरा-	वर प्रमाणे.

राज १० बी.-सरकारी नौकरास कायद्यानें हो अधिकार साहे त्यांचा अयभाज. (पुढे चालू.)

१ क्रम.	२ अपराध.	३ पोलिशस गरांवांगुनाकावः धरण्यावा मलागार काहे की नाहीं.	४ अवतः कोणते कः राते, गारत किंवा सकन्त.	५ कोमीन येवयावा अवा- जार अहे की नाहीं.	६ विदुल्लभणा मफताजोत शिक्षा करणापिये कावदा शिक्षा मलये शिक्षा.	७ दोनला कोठांस चौक- डी करणाचा भवि- कार काहे.
	कारणे अगर देजे ज्याला कायद्या- ने भाग व्येहे तो मुक्तिपूर्वक तो दस्तऐवज हजीर कारणे अगर देजे पकील तर.				त, किंवा ९०० रुपये प- यित ईद किंवा कैद व दंड.	ध घडला त्या कोठांला, या का- पदातील नाब१० की दिव्या नियमां- स अनुल्लभून कि- वा कोठांत अप- राध घडला नस- ल्यास, जिव्हा- ध्या मजिस्तेताल अगर पहिल्या व- भागील ताज्यात- व्या मजिस्तेताल. वर प्रमाणे,
	अगर तो दस्तऐवज न्यायाच्या कोठांत गरांताने कुन हजीर करल्यावा अगर दाव्याचा असला तर.	अहं नये.	सपन्त.	असल्या काहे.	मुसती कैद सदा मजिपयित किंवा एक हजार रुपये पयित दंड, किंवा कैद व दंड.	

१७६ सरकारी नौकराला काही गोष्टीची सूचना करणे अगर काही खबर देणे कोणाला कायद्यानें भाग असून तो सूचना करण्याचे अगर खबर देण्याचे बुद्धिपूर्वक बळील तर. अथ गोष्टीची सूचना केली पाहिजे, अ. गर खबर दिली पाहिजे ती कोणी अपराध केल्यावरल असेल तर.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	नुसती कैद एक महिनापर्यंत जिल्ह्याच्या माहि किना ९०० रुपये पर्यंत वंद, किना कैद व वंद.	
१७७ सरकारी नौकराला लोटी स्वक समजू न उभजून देजे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	नुसती कैद सहा महिनेपर्यंत, किना एक हजार रुपये पर्यंत वंद, किना कैद व वंद.	वर प्रमाणे.
१७८ सरकारी नौकराने कायद्याप्रमाणे शपथ घे अथे सांगितले असता शपथ घेण्यास नाकबूल होणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	बुद्धी प्रकाराची कोणत्याही एका प्रकारची कैद दोन वर्षे पर्यंत, किना वंद, किना कैद व वंद.	वर प्रमाणे.
	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	नुसती कैद सहा महिनेपर्यंत अथ कोर्तात अपरा किना एक हजार रुपये पर्यंत वंद, किना कैद व वंद.	वर प्रमाणे.

(१७७)

जिल्ह्याच्या माहि किनास अगर पद्वि त्या वर्गातील ता. अर्वातल्या माहि किनास.

१०

बाब १० बी.-सरकारी नौकरास कायदानें ओ अधिकार ओहे त्याका अपमान. (पुढें वाहू.)

१	२	३	४	५	६	७
कलम.	अपराध.	पोलिश सारंगतांभून धरण्याचा अपराध आहे की नाहीं.	पोलिश सारंगतांभून धरण्याचा अपराध आहे की नाहीं.	सर्वत्र दिना सगळें.	हिंदुस्थानच्या अपराधास शिक्षा दवरण्याविषयी कायदा कायद्या भगवें पिका.	होण्या कोडास जोड- ओ करण्याचा अपराध- कार आहे.
						हीतील नियमास अनुल्लंघन; किंवा कोतले अपराध वडला नसल्यास मिळ्याच्या माभि- लेताला अगर तावयुतील माभि- लेताला. वर प्रमाणें.
१७९	सरा मजकूर संगणें कोणा मनुष्यास सारंगतांभून धरूं- कायदानें भाग अधून पञ्जाचे उ- सर देण्यास नाकबूल होणे.			सगळें.		नुसती कैद सहा महिने पर्यंत किंवा एक हजार रुपये प- र्यंत दंड, किंवा कैद व दंड.
१८०	सरकारी नौकराजवळ केलेल्या इकरा- रावर सही करण्याविषयी कायद्याम- माणें इकूम साला असता सही क- रण्यास नाकबूल होणे.			वर प्रमाणें.		नुसती कैद तीन महिने पर्यंत किंवा ५०० रुपये पर्यंत दंड, किंवा कैद व दंड.

वर प्रमाणें.

असल्यास आहे.

वर प्रमाणें.

वर प्रमाणें.

वर प्रमाणें.

१८१) जो मजकूर खोटा आहे तो खरा म्हणून आपण घेऊन सरकारी नोकरांना बघवून समजून घ्यावे.	वर प्रमाणे.	चारद.	वर प्रमाणे.	दोहो प्रकारांपैकी कोणत्याही कोणत्याही एका प्रकारची कैद तीन वर्षे पर्यंत किंवा दंड किंवा कैद व दंड.
१८२) सरकारी नोकरास कायद्याने जो अधिकार मिळाला आहे त्या अधिकाराने त्याने दुसऱ्याचे नुकसान करावे असा त्यास ज्ञास द्यावा असा इशारा त्या सरकारी नोकरास खोटी खबर देणे.	वर प्रमाणे.	समन्स.	वर प्रमाणे.	दोहो प्रकारांपैकी कोणत्याही कोणत्याही एका प्रकारची कैद सहा महिने पर्यंत, किंवा एक हजार रुपये पर्यंत दंड, किंवा कैद व दंड.
१८३) सरकारी नोकराने माल वेण्याचा कायदाप्रमाणे अवतार दिला असता त्यास हरकत करणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.
१८४) सरकारी नोकराने दिलेल्या अवतारावरून विक्रीस काढलेल्या मालाच्या विक्रीस हरकत करणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.
१८५) कायदाप्रमाणे मालाची विक्री होत असता तो माल विकत घेण्याविषयी कायद्याने असणारे धाडून माल	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.	वर प्रमाणे.

ताम्र १० बी.—सरकारी नीकपास कायद्यानें जो आवधिकार आहे त्याचा अयमान. (पुढे पालू)

क्र.सं.	विवरण	१	२	३	४	५	६
१	अथर्व	१८९	१८९	१८९	१८९	१८९	१८९
२	अथर्व	१८९	१८९	१८९	१८९	१८९	१८९
३	अथर्व	१८९	१८९	१८९	१८९	१८९	१८९
४	अथर्व	१८९	१८९	१८९	१८९	१८९	१८९
५	अथर्व	१८९	१८९	१८९	१८९	१८९	१८९
६	अथर्व	१८९	१८९	१८९	१८९	१८९	१८९
७	अथर्व	१८९	१८९	१८९	१८९	१८९	१८९
८	अथर्व	१८९	१८९	१८९	१८९	१८९	१८९
९	अथर्व	१८९	१८९	१८९	१८९	१८९	१८९
१०	अथर्व	१८९	१८९	१८९	१८९	१८९	१८९